

*Zajednički
evropski korijeni*

Priče i bajke
evropskih naroda

Izdavač: EU Info Centar, 2021. godina

Za izdavača: Ana Popović;

Prevod: Zorica Škoflek;

Dizajn: Eu info centar

Selekcija ilustracija: Dušica Kunaver, Gregor Lipovček i
Mojca Razbornik

Tiraž: 600 primjeraka

*Izdanje ove knjige je finansirala Evropska unija u Crnoj Gori.

Zajednički evropski korijeni

**Priče i bajke
evropskih naroda**

Sadržaj:

Zlatorog	9
Mali bijeli konj	14
Vražiji ambar Amelgema	19
Dosjetljivi Petar i bogataš	24
Kralj i seljak	27
Kalomira	31
Čeh – otac češke nacije	36
Čudotvorno stablo jabuke	40
Starac i đavo	45
Kralj i lav	49
Vodnjak i prelijepa Dženet	54
Uspavana ljepotica	60
Kako je Evropa dobila ime	65

Ribar Džo	69
Polje žutog cvijeća	75
Pametni seljak	80
Blago	84
Dan dugačak kao sedmica	87
Misteriozna djeva Meluzina: luksemburška sirena	89
Ribarev sin	93
Gospa od Stavorena	97
Zmaj od Krakova	103
Pijetao iz Barselosa	107
Zašto rode nemaju rep	110
Sjeme paprati	115
Princeza i bijeli zec	119
Kralj i mlinarev sluga	125

Elektronsko izdanje ove knjige možete preuzeti sa linka
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication>

EU Info Centar duguje veliku zahvalnost Informativnoj kancelariji
Evropskog Parlamenta u Sloveniji na ustupljenim pravima da publikuje
ovu knjigu.

Zahvalnost dugujemo i Ambasadi Republike Slovenije u Crnoj Gori na
pomoći u realizaciji projekta.

Draga djeco,

*pred Vama su priče i bajke naroda Evrope.
To su naši zajednički evropski korijeni koji
garantuju zajedničku evropsku budućnost.
Uživajte u pričama, sanjajte, maštajte i igrajte
se uvijek.*

*ambasadorka EU u Crnoj Gori
Oana Kristina Popa*

Zlatorog

U davna, pradavna vremena, planina Triglav bila je kraljevstvo Zlatoroga. Bila je i dom bijelih gorskih vila i njihovih bijelih divokoza. Planina je bila prekrivena pašnjacima punim cvijeća, a vile su bile ljubazna bića dobrog srca. Ponekad bi silazile u dolinu i pomagale ljudima. Učile su pastire gdje da traže ljekovito bilje i činile da trava raste na golim stijenama kako bi njihove divokoze pasle. Vile je štitiio i predvodio bijeli kraljevski kozorog sa zlatnim rogovima – moćni Zlatorog. Ako bi neko i ranio Zlatoroga, misteriozni cvijet – triglavska ruža – izrastao bi iz njegove krvi i izliječio bi ga.

Zlatni rogovi Zlatoroga bili su ključ do blaga sakrivenog ispod planine Bogatin (od riječi „bogat“ na slovenačkom jeziku). Ovu tajnu je znao mladi, hrabri i lijepi lovac koji je živio sa slijepom majkom u kolibi na planini Trenta, u blizini izvora rijeke Soče. On je bio najbolji lovac na Triglavu i pričalo se da ga štite gorske vile. Dozvolile su mu da lovi po cijelom kraljevstvu, ali ni kom slučaju nije smio da usmjeri svoje oružje na samog Zlatoroga!

Lovac se zaljubio u lijepu djevojku, krčmarevu kćerku iz doline Soče. Djevojka i lovac su se zavaljeli, ali je njihova sreća bila kratkog daha. Jednoga dana, kada je lovac bio u planini, bogati trgovac iz Venecije je

došao u krčmu u kojoj je živjela djevojka. Ona prihvati poklone koje joj je trgovac dao – zlatni prsten i minđuše. Sljedećeg dana, djevojka odbi planinsko cvijeće koje joj donese njen vjerenik. Uvrijeđen zbog riječi koje mu uputi voljena djevojka, kao i zbog poklona koje joj trgovac dariva, lovac užurbano ode u planinu i odluči da nađe blago Zlatoroga.

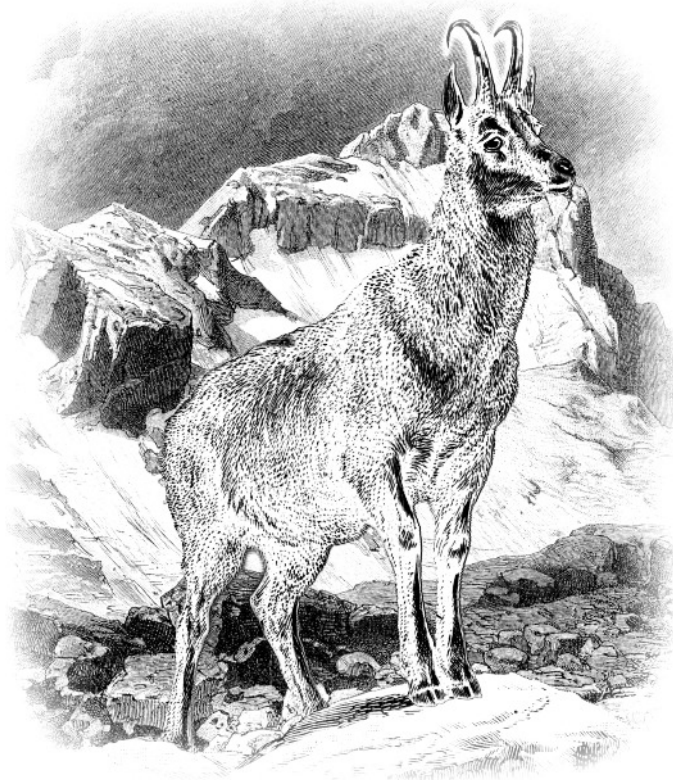
Tužan i nesrećan, mislio je da je jedino rješenje da ubije Zlatoroga, da uzme njegove rogove i otvori pećinu ispod planine Bogatin u kojoj je zmaj čuvao skriveno blago.

Gorske vile su opomenule lovca da nikako ne učini to što je namjerio. One su pokušale da ga urazume, ali nije htio da ih sluša. Uz pomoć đavola, koji se prerušio u šumara, pronašao je Zlatoroga. Ranio ga je i potom pratio tragove krvi ranjene životinje. Ipak, čudotvorno triglavsko cvijeće – triglavska ruža – izraslo je iz njegove krvi. Kada je Zlatorog pojeo čudotvorno cvijeće, povratio je zdravlje i snagu. Njegovi zlatni rogovi su se presijavali na sunčevoj svjetlosti u trenutku kada je odgurnuo lovca u provaliju.

Vile i bijele divokoze su tada otišle sa planine Triglav. Predvodio ih je Zlatorog i ne zna se kuda su otišli. Prije odlaska, Zlatorog je u bijesu svojim rogovima razorio planinske pašnjake obasjane suncem i pretvorio raj ispod Triglava u goli krš, prepun opasnih provalija. Dokaz o pustoši napravljenoj na Triglavu može se vidjeti i danas. Međutim, u planinama oko Triglava i dalje se mogu naći tragovi kraljevstva Zlatoroga. Njihove padine su još uvijek prekrivene ostacima planinskih

Slovenija

livada na kojima su nekada plesale bijele vile, a njihove bijele divokoze pasle. Tajanstveni triglavski cvijet tamo i dalje raste, a planina Bogatin i dalje skriva blago Zlatoroga.

Priroda ima svoje zakone

Na sjevernoj strani Triglava je transversala „Zlatorogove police“, a Zlatorog je jedan od nacionalnih simbola Slovenije. Osim toga, moral i tabui utkani u priču su o Zlatorogu su vanvremenski i još uvijek se poštuju. Trentarski lovac je ignorisao upozorenja gorskih vila. Prekoračio je granicu i pokušao da ubije Zlatoroga. Trenutak kada ranjena životinja i lovac stoje okrenuti licem u lice predstavlja vječitu borbu. Zlatorog simbolizuje vječnost prirode, a trentarski lovac prolaznost čovjeka. Kada ne poštuje prirodu i kada je sebično i nemarno čovječanstvo uvijek izgubi. Iako je priroda ranjiva, besmrtna je. Divlja ljepota Triglava podsjeća na drevno kraljevstvo Zlatoroga, a njegova davnašnja upozorenja još uvijek odjekuju.

Mali bijeli konj

Kada su roditelji jednog siromašnog mladića umrli, on odluči da tumara svijetom u potrazi za poslom. Dok je hodao šumom, naiđe na staricu koja je pravila puter. Nazva joj dobar dan.

„Ako imate vremena, možete mi pomoći“, rekla je. „Nećete otići bez nagrade.“

„Imam vremena“, reče mladić i poče da radi.

„Postaćeš plemić. Plemenitiji od većine plemića u našoj zemlji“, kaza mu starica kada završiše posao. „U šumi se nalazi koliba u kojoj ćeš naći malog konja. To je nagrada za tvoj trud.“ Mladić se zahvali i krenu prema kolibi. Naiđe konja i odjaha. Nakon nekog vremena konj progovori:

„Dragi prijatelju, stani kod krčme Zlatna ruža. Tu ćeš naći svoje bogatstvo.“ Uprkos iznenađenju, mladić uradi kako mu konj reče i otiđe u krčmu. Sjede za sto i naruči nešto da pojede.

Konj se zavuče ispod stola, poput psa.

U krčmi je bio i kraljev sluga sa kojim mladić započe prijatan razgovor.

Sluga mu reče o velikom lovačkom pohodu koji će se održati sutradan.

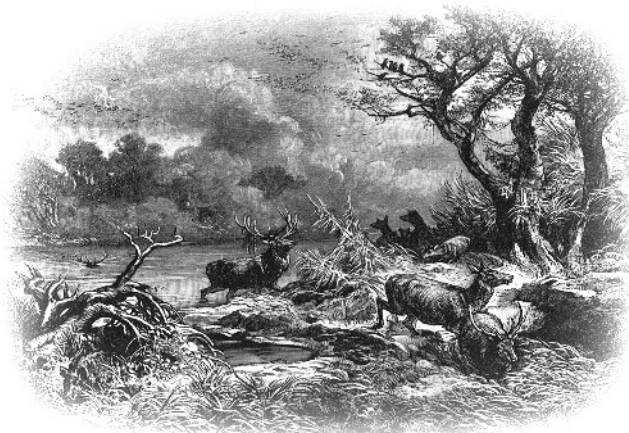
Objasni mu da kralj misli da će pohod biti neuspješan jer nema dovoljno divljači.

„Ne, ne!“ zaništao je konj. „Biće dovoljno divljači.“ Sluga se zaprepasti. „Odakle dolazi ovaj glas?!“, povika.

„Pogledaj ispod stola. To moj mali konj govori“, odgovori mladić. Sluga se vrati u zamak i reče kralju šta se dogodilo. Kralj je želio da zna hoće li se obistiniti predviđanje konja. Lov poče sljedećeg dana.

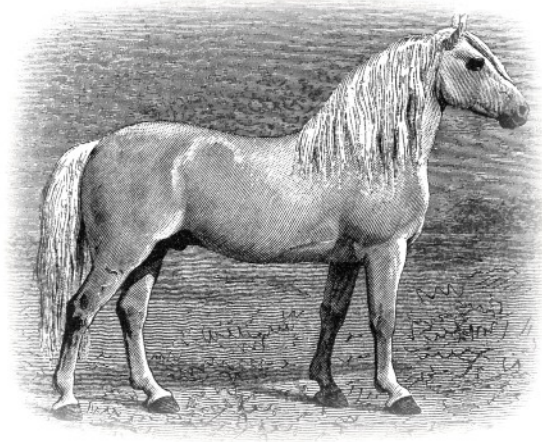
Kralj i njegovi dvorjani zašli su u šume i njive tražeći divlje životinje. Kada je pao mrak i kada su se svi vratili u logor, izbrojali su ulovljene životinje. Naravno, bilo ih je dovoljno.

No, i pored toga, kralj ne bješe srećan. Njegova kćer je bila bolesna. Ni jedan doktor nije mogao da je izliječi od misteriozne bolesti. Zato kralj posla sluge po malog bijelog konja.

Austrija

„Šta nije u redu sa mojom kćerkom?“, upita kralj.
„Bolesna joj je duša“, odgovori mudra životinja.
„Da, jeste“, potvrdi princeza.
„Kako se liječi ta bolest?“, upita kralj.

„Znam jednog lijepog mladića. Kada ga vaša kćer ugleda, ponovo će biti zdrava.“

I tako mladića pozvaše u dvor. Pojavi se pred princezom i ona odmah poče da se osjeća bolje. Kralj je bio presrećan što je njegova kćer ozdravila. Nagradi mladića, ali nije želio da ga zadrži u dvorcu.

Princezi se to nije dopalo i zamoli oca da mu dozvoli da ostane. Kralj ubrzo popusti i na kraju dozvoli kćerki da se uda za njega. Na kraju je siromašni mladić, sa početka priče, postao kralj.

Jedno dobro djelo zaslužuje drugo

Ljubaznost koju je iskazao prema starici mladiću je mnogostruko vraćena. Sasvim je moguće da jadna starica uopšte nije ni bila starica, već prerušena vila. One su imale moć da mijenjaju izgled u bilo kojem trenutku. Ponekad su uticale na živote ljudi – nagrađivale su ih za dobra djela i kažnjavale ako počine grijeh.

Vražiji ambar Amelgema

Bilo je ljeto i bogati seljak iz Amelgema je imao bogat prinos. Njegov ambar bijaše suviše mali za žetvu te godine. Bojao se da bi oluja mogla da mu uništi usjeve i nije znao šta da radi.

Stajaše u polju duboko zamišljen kako da riješi problem, kada lijepo odjeveni muškarac sa cilindrom na glavi naiđe stazom. Zaustavi se pored seljaka i ljubavno ga pozdravi.

„Šta je, prijatelju? Šta te muči?“

„Usjevi su mi spremni za žetvu“, odgovori seljak, „ali je moj ambar suviše mali. Nemam ni novca, ni vremena da izgradim novi.“

„Nema problema“, nastavi nepoznati gospodin. „Mogu vam sagraditi novi ambar prije nego što vam pijetao zakukuriče ujutro.“

Biće dovoljno veliki da cijeli grad može da pleše unutra.“

„Odakle ste, gospodine?“ upita seljak.

„Iz Perbosa, oko sat vremena od pakla“, reče neznanac i izvuče iz džepa novčanice od hiljadu franaka.

Seljak se zaprepasti. Nikada prije nije vidio novčanice od hiljadu franaka.

„Šta želite da uradim?“ upita seljak.

„Samo malu uslugu. Prodajte mi dušu i sav taj novac je vaš.“

„Da prodam dušu?!“, zamuca seljak. „Ne mogu to da učinim. Moja duša je u meni i nije spremna da izađe.“

„Možete ostaviti svoju dušu tamo gdje se nalazi. Samo potpišite ovo pismo“, objasni neznanac i pročita ga:

„Ovim prodajem svoju dušu Belzebubu u zamjenu za ambar koji će sagraditi prije nego što pijetao zakukuriče ujutro“.

Dok je potpisivao pismo seljak je razmišljao o svojoj ženi, svim svecima i Gospi od Amelgema i zamoli ih da mu pomognu.

Iznenada se spusti tama i iz nebesa zatutnja grmljavina. Seljak pogleda u nebo, a nepoznatog gospodina više nije bilo. Ostavio je seljaka da stoji s novčanicama od hiljadu franaka u ruci.

Seljak dođe kući tresući se. Ženi nije htio da kaže šta se dogodilo, ali je ona odmah znala da nešto nije u redu. Te noći ne htjede da večera i otiđe pravo u krevet. Iznenada povika:

„Onaj crni Belzebub sjedi tamo na krovu ambara i daje naređenja njegovim crnim vragovima. Otjerajte ih.“

Njegova žena skoči iz kreveta i ugleda vragove u dvorištu. Zgrabi svog muža: „Priznaj šta si učinio!“.

Sa suzama u očima seljak sve priznade.

„Pokazaću ja tom vragu!“ ljutito reče njegova žena.

Brzo se obuče, zgrabi svijeću i šibice i kroz zadnja vrata se prikrade do kokošinjca, noseći cipele u rukama. Kad stiže, zapali svijeću, zaklepeta cipelama i probudi cijeli kokošinjac.

Ugledavši svjetlost svijeće, pijetao poče da kukuriče. Svi vragovi odjednom skočiše s krova. Sljedećeg jutra u dvorištu je stajao potpuno nov ambar.

Međutim, ispod samog krova nalazila se rupa. To je značilo da je seljakov ugovor sa vragom poništen. Seljak i njegova žena živjeli su srećno do kraja života i često bi svojoj djeci i unucima pričali o tome kada su sami prevarili đavola.

Belgija

Bolje je biti pametan nego bogat

U ovoj, kao i u mnogim drugim pričama, hrabrost, zdrav razum i dobro srce mogu da pobijede samog vruga. Sjajna priča za podizanje samopouzdanja.

Dosjetljivi Petar i bogataš

Jednoga dana dok hodaše ulicom Dosjetljivi Petar naiđe na bogataša.

„Hej, ti!“, uzviknu bogataš. „Trebalo je da me pozdraviš. Zašto me nisi pozdravio i zašto mi se nisi poklonio?“

Dosjetljivi Petar se začudi. „Zašto bih vam se poklonio?“, upita.

„Zato što sam ja bogat i imam hiljadu zlatnika“, odgovori bogataš ponosno.

„Vi imate hiljadu zlatnika. Oni su vaši – nisu moji. Pitam se, zašto bi trebalo da vam se poklonim?“, odgovori Dosjetljivi Petar.

„Kad bih ti dao 500 zlatnika, da li bi mi se onda poklonio?“, upita bogataš.

„Ako mi date 500 zlatnika, vama će isto ostati 500 i bili bismo jednaki. Zašto bi tek tada trebalo da vam se poklonim?“

Dosjetljivi Petar nije odustajao.

„Šta ako bih ti dao sve moje zlatnike? Bi li mi se onda poklonio?“, konačno predloži bogataš.

„Ako mi date sav novac, to bi bilo dobro. Uzeo bih novac i imao bih hiljadu zlatnika. Vi ne biste imali ništa. Zašto bih vam se tada poklonio?“, odgovori Dosjetljivi Petar prije nego što se okrenu i ode.

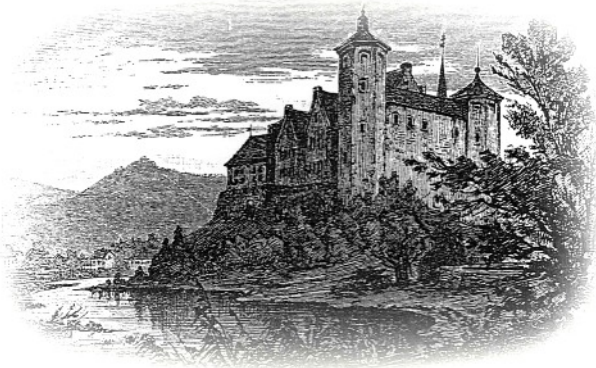
Bolje je roditi se pod srećnom zvijezdom nego bogat

Dosjetljivi Petar, jednostavni bugarski mještanin, jedan je od onih narodnih likova koji odražavaju dušu i istrajnost narodne kulture. Svakodnevne probleme prevazilaze kroz šalu i smijeh. Pomoću inteligencije, šaljivosti i, prije svega, zdravog razuma, oni se mogu izvući iz bilo koje situacije. Takav je i Dosjetljivi Petar. Njegov narodni humor predstavljen je u stotinama priča, koje sve imaju srećan kraj. On nikada ne pada u iskušenje, čak ni kada mu bogataš nudi zlatnike. Novcem se ne kupuje poštovanje.

Kralj i seljak

Bio jednom jedan seljak koji je imao krušku koja rađaše predivne plodove. Jedne godine, kada su plodovi sazreli, odluči da odnese kralju zrele kruške. Kada stiže u dvorac stražari ga pustiše da uđe. „Obavijestićemo kralja da si ovdje“, rekoše mu. „Možda će te primiti.“ Stražari kazaše kralju da prosti seljak želi da mu dâ korpu punu krušaka.

U međuvremenu, druga grupa stražara dovede lopove u zatvor. I oni su išli na razgovor do kralja, ali kada su ih vraćali u tamnicu, greškom zamijene seljaka za jednog od njih i zatvoriše ga. Protestovao je, ali uzalud:

„Nećeš nas prevariti da te pustimo, bez obzira koliko puta rekao da nisi jedan od njih“.

Kasnije kralj krenu u obilazak zatvorenika i upita ih za zločine koje su počinili. Svaki od njih se izvini i prizna da je pravedno kažnjen, sve dok nije došao red na seljaka. Objasni šta se dogodilo. Kralj ga pusti na slobodu nakon što provjeri njegovu priču kod stražara. Prije nego što seljak ode, kralj mu reče: „Idi kod mog rizničara i traži šta god poželiš“.

Seljak ga poslušao.

„Kralj reče da mi date pet novčića, kopiju Biblije i sjekiru“, reče rizničaru koji uredno izvrši kraljevo naređenje. Dok se vraćao od rizničara seljak opet naiđe na kralja koji je bio u lovu u šumi:

„Šta si tražio od rizničara?“, upita ga kralj.

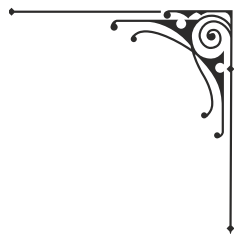
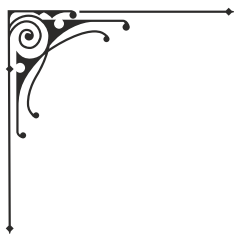
„Pet novčića, Bibliju i sjekiru“, odgovori seljak.

„Zašto?“, kralja prevlada radoznalost.

„Sjekinom da odsječem stablo kruške, pet novčića za kruške koje ste mi uzeli i Bibliju da se mogu zakleti da više nikada neću da pokušam da odnesem kralju bilo kakvu krušku.“

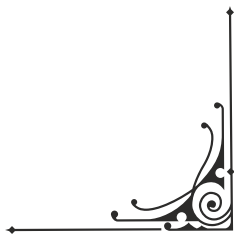
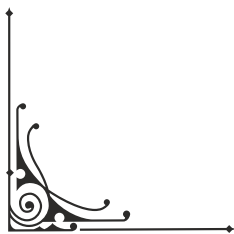
Kralj se nasmija i bogato nagradi seljaka koji se zahvali i ode.

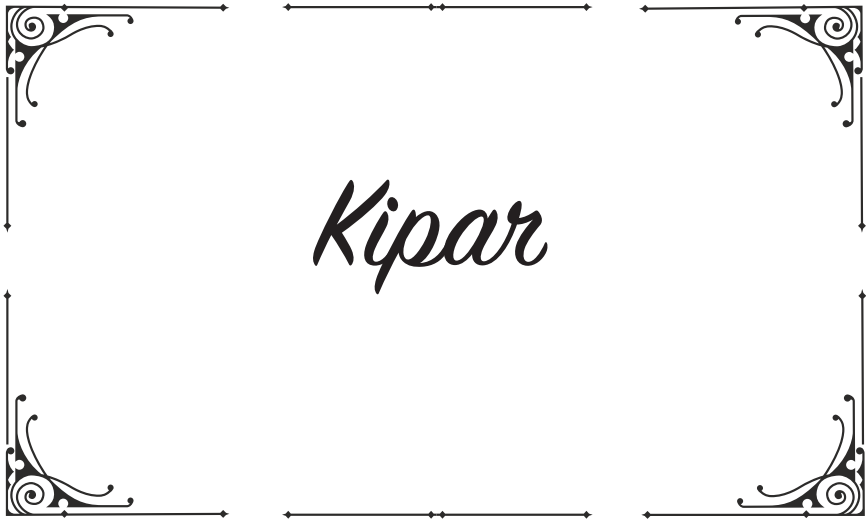
Ipak, održa riječ – nikada više nije pokušao kralju da odnese kruške.

Siromašni će baštiniti zemlju

Narodna mudrost nas uči da je dobro poklanjati. Tako je odgajan hrvatski seljak koji je htio da dâ korpu lijepih krušaka svom kralju. Imao je problema sa stražarima i lopovima na dvoru, ali je na kraju nagrađen za dobročinstvo, hrabrost i otvorenost.

Kalomira

U davna, pradavna vremena, živješe siromašna porodica – majka, otac i kćerka, koja se zvala Kalomira. Iako je djevojka nosila ime koje je značilo sreća, uopšte nije bila srećna. Nije vidjela svijetlu budućnost, niti način da napreduje u životu. Sve što je voljela je da razgovara s cvijećem i da pjeva sa pticama. Jednoga dana ptica joj otpjeva pjesmu:

„Kalomira, Kalomira, moraš da počneš da radiš da bi se ispunila tvoja sudbina“.

Iako ne obraćaše pažnju na to što je ptica pokušala da joj kaže, djevojci se pjesma svidje. Pošto je voljela cvijeće, njena kuma joj jednoga dana pokloni karanfil. Djevojka ga zasadi u prekrasnoj saksiji, zalivaše ga vodom i pjevaše mu. Svaki dan je karanfilu postavljala isto pitanje:

„Zeleni moj karanfilu, kada ćeš postati crven?“.

Zbog sve ljubavi kojom ga je Kalomira obasipala, jednoga dana na biljci se pojavi crveni pupoljak. U danima koji su slijedili, cvjetovi karanfila su cvjetali i Kalomira bijaše srećna. Sjedjela je pokraj prozora i pjevala svom karanfilu. Ali, jednoga jutra ptica se vrati na strehu kraj prozora i ponovo joj zapjeva: „Kalomira, Kalomira, moraš da počneš da radiš da bi se ispunila tvoja sudbina“.

Djevojka je znala da je ptica u pravu. Trebalo bi da nađe neki posao da radi – ali šta? Mada nije znala odakle da počne, konačno joj pade na pamet: „Posjeći ću karanfil i od njega napraviti metlu“.

Ali nije znala šta da počisti.

„Znam“, rekla je sebi. „Počistiću more kako bi čamci lakše prolazili.“ Odmah otrča do morske obale i upotrijebi svoju prelijepu malu metlu. Njena ljubav učini da se vrtlozi i talasi smire, i tako omogući nesmetan prolaz čamcima i brodovima.

Sve dok je djevojka čistila, more je bilo mirno. Međutim, čim bi prestala, voda bi postala nemirna i uzburkana. Kalomira se na kraju umori od tolikog čišćenja i sjede ispod drveta da malo odmori. Opet joj ptica zapjeva:

„Kalomira, Kalomira, pogledaj da bi se ispunila tvoja sudbina“.

Baš u to vrijeme brod stiže u luku.

„Kuda idete?“, Kalomira upita kapetana broda.

„Idemo u Svetu zemlju“, odgovori on.

„Hoćete li me povesti sa sobom?“, upita djevojka.

„Ako znaš bilo šta da radiš, ja ću te povesti“, saglasi se kapetan i djevojka obeća da će počistiti brod svojom malom metlom. Kapetan je pozva na brod.

Prolazili su dani dok brod nije stigao u luku u kojoj se nalazio veličanstveni dvorac. Hodočasnici i djevojka se iskrcaše. Hodočasnici posjetiše dvorac, a zatim se vratiše na brod kako bi nastavili putovanje. No, djevojka ostade da sjedi ispred dvorca, diveći se njegovoj raskoši.

Odjednom vidje da je ostala sama na obali. Poče da plače kada opet začu poznati ptičji glas:

„Kalomira, Kalomira, ustani da ispuniš svoju sudbinu“.

Kalomira ustade i vidje tri djevojke kako razgovaraju i igraju ispred dvorca.

„Zašto ne pođeš sa nama u našu kuću?“, djevojke upitaše Kalomiru kad su čule da je ostala sama. Ona otiđe s njima i obeća da će počistiti njihovu kuću svojom malom metlom, ali je sestre zamoliše da im se pridruži u njihovom radu.

Najstarija sestra na komadu platna vezaše nebo i zvijezde. Kalomira se divila njenom radu i potruđi se da nauči što je više mogla od nje za godinu dana. Noću bi je njena vezilja uzimala za ruku da lutaju nebom.

Vrijeme je prolazilo i Kalomira otiđe drugoj sestri. Ona je vezla mjesec i Kalomira provede godinu dana kao njena učenica. Kada bi se mjesec pojavio, vezilja bi povela djevojku u šetnju šumama i poljima i uz morsk obalu. Pričaše joj mnoge mitove i legende.

Kalomira je sa trećom sestrom provede treću godinu. Ona je nauči kako da veze jastuk raznobojnim nitima. Dok su radile, zajedno su pjevale pjesme i molitve. Često su vezle u bašti. Do isteka treće godine, Kalomira nauči vještine sve tri sestre.

Jednoga dana, kada bijaše sama kod kuće, začu kucanje na vratima. Simpatični i lijepo odjeveni mladić stajao je na vratima. Izgledao je iscrpljeno. Kalomira ga pozva u kuću, ali nije znala šta da mu ponudi. Počela je da mu priča neke priče i bajke. Za vrijeme njenog pripovijedanja, krila

vjetra ih odnesoše visoko na nebo. Šetali su šumama i uz morsku obalu na mjesечеvoj svjetlosti. Kalomira tada spremi ukusan obrok za svog gosta i ponudi mu krevet da legne. Pod njegovu glavu stavi jastuk koji je sama izvezla.

Kalomira je bila srećna i poče da pjeva pjesmu o svom životu – od trenutka kada je poželjela da joj zeleni karanfil pocrveni, do trenutka kada lijepi mladi kralj zaspa na jastuku koji je sama izvezla.

Cilj opravdava sredstvo

Naporan rad i ljubaznost prema biljkama i životinjama su vrijednosti koje obogaćuju naš život i čine nas srećnijima. Ptica je savjetovala Kalomiru da mora da radi na pronalaženju zadovoljstva. Čim je djevojka to shvatila i počela da slijedi savjete ptice, učinila je prvi korak na putu do sreće.

Čeh – otac češke nacije

U svojoj drevnoj domovini iza Karpatskih planina živjela su slovenska plemena. Stalno je bilo ratova koji su pustošili zemlju. To je podstaklo njihovo preseljenje, jer rat nije odgovarao onim plemenima koja su samo željela da u miru obrađuju polja i uzgajaju stoku. Pod vođstvom dvojice braće – Čeha i Leha – krenuli su ka zapadu da nađu novi dom.

Godinama su lutali sve dok jednoga dana nisu ugledali planinu okruženu plodnim poljima u zemlji zvanoj Bohemija. Danas se ova planina zove Rip i nalazi se sjeverno od Praga.

Čeh, jedan od vođa, popeo se na planinu i pogledao unaokolo. Zadivljen ljepotom i plodnošću zemlje, uzviknuo je:

„Braćo, dug put je iza nas! Godinama smo tragali za domom. Napokon smo ga pronašli. Ovo je naša obećana zemlja, naša nova domovina. Ovde nam ništa neće nedostajati. Hajde, braćo, da se smjestimo ovdje“.

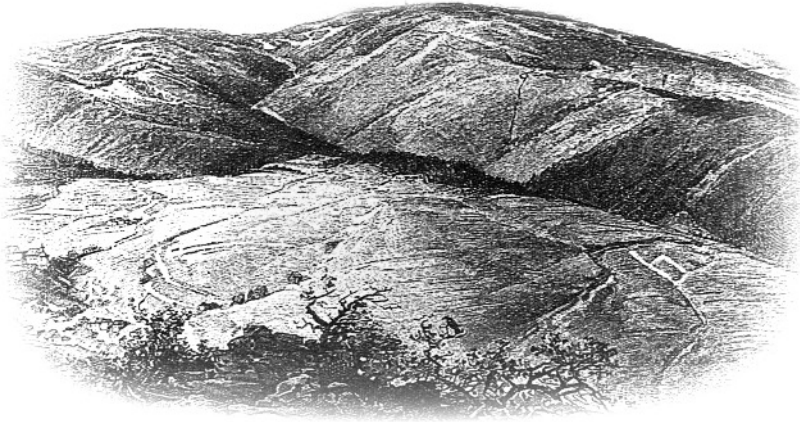

Ljudi su se okupili. Oni koji su željeli da ostanu u novoj domovini okupili su se oko Čeha, dok su se drugi okupili oko Leha. Leh i njegovi sljedbenici nisu otišli daleko. Odlučili su da se nastane u susjednoj Poljskoj. Sloveni koji su ostali ispod planine nazvali su svoju zemlju po svom vođi. Dirnut do suza, Čeh je rekao:

„Neka bogovi blagoslove ovu zemlju i donesu radost svim generacijama koje ovdje žive!“.

Čeh je postao vojvoda i vladao je svojim narodom. Bio je dobar vođa i zemlja je procvjetala pod njegovim vođstvom.

Čeh je ostao poznat kao osnivač češke nacije, dok je njegov brat Leh poznat kao osnivač Poljske.

Svaka ptica svome jatu leti

Svaki narod ima priču o svojim počecima i davnim vremenima kada je odlučivano o tome koji komad zemlje će postati njegova domovina. U svakoj narodnoj priči ima neke istine. Ova o Čehu potiče iz vremena kada su čitavi narodi migrirali. Donosi vrijednu poruku, utisnutu u pamćenje naroda Republike Češke.

Danska

Čudotvorno stablo jabuke

Bio jednom jedan čovjek koji je imao tri sina. Kad je bio na samrtnoj postelji, reče da im u nasljedstvo ostavlja voćnjak. Zamoli ih da ga podijele na ravne časti. Na kraju, kaza im da u voćnjaku postoji stablo jabuke koje rađa ljekovite plodove, ali ne reče koje je to stablo.

Kad je otac umro, braća podijeliše voćnjak. Dva starija brata dobiše po polovinu voćnjaka, a najmlađi samo jednu jabuku.

Starija braća su tvrdila da je suviše mlad da bi naslijedio više od toga. Oni su čak tražili i zemlju ispod drveta, kako bi, u slučaju da je to drvo s ljekovitim jabukama, dobili plod. U toj zemlji je živio kralj čija je kćerka bila veoma bolesna. Nijedan doktor nije mogao da je izliječi. Zato kralj obeća polovinu svog kraljevstva i ruku svoje kćeri čovjeku koji bi joj pomogao.

Sva tri brata odlučiše da oprobaju sreću.

Prvo najstariji brat sa svakog stabla jabuke ubra po jedan plod, stavi ih u košaricu i krenu prema dvorcu. Put ga je vodio kroz veliku šumu. Prošao je pored starice na livadi koja ga ljubazno pozdravi i upita ga šta nosi u košarici.

„Žabe i vodenjake“, odgovori on. „Zašto te to i interesuje?“
„Žabe i vodenjaci, eh? Pa, ako su žabe i vodenjaci, neka bude tako!“, reče starica.

Najstariji brat konačno stiže na vrata dvorca. Stražar ga upita šta nosi u košarici. „Čarobne jabuke“, odgovori. Međutim, kad otvori košaricu vidje da je puna žaba i vodenjaka. Čuvar ga otjera s vrata. Poslije njega i srednji brat odluči da okuša sreću. I on se izdra na staricu u šumi i reče joj da u košari nosi zmije i crve.

„Zmije i crvi, eh? Pa, ako su zmije i crvi, neka bude tako!“, reče starica. Stražari i njega zaustaviše u dvorcu i, kada su vidjeli šta nosi, i njega otjeraše.

Naposljetku, najmlađi sin sakupi nekoliko jabuka sa svog stabla i krenu ka dvorcu. U šumi naiđe na staricu koja ga upita šta nosi u košari.

„Čarobne jabuke“, reče joj.

„Neka bude tako!“, kaza starica.

On nastavi put. Na obali ugleda ribu koja se borila da se vrati u more. Podiže je i baci u vodu.

„Hvala. Ako ti ikada zatreba nešto, pomoći ću ti“, začu ribu kako govori ispod talasa.

Najmlađi sin nastavi svojim putem i vidje kako se gavran bori s rojem pčela. Zamoli ih da prekinu svoju besmisleni borbu i oni poslušaju. Roj pčela i gavran otiđoše svako svojim putem. U daljini začu sljedeće riječi: „Hvala na dobrom savjetu. Ako vam ikad zatreba nešto, javite nam“.

Kada najmlađi brat stiže do straže na kapiji dvorca, čuvar pogleda u njegovu košaru i vidje dosta ukusnih jabuka. Nedugo zatim, mladić se nađe pred kraljem i princeza ubrzo poče da jede voće.

Čudotvorne jabuke učiniše svoje. Princeza opet stade na noge. Kraljevo srce se ispuni radošću i zaželje da odmah ispuni svoje obećanje. Princeza, međutim, nije željela da joj neki prosti seljak bude muž. Reče svom spasitelju da, ako želi da je oženi, nabavi prsten koji je njen otac jednom izgubio u moru.

Najmlađi brat otiđe do obale i pozva ribu u pomoć. Čekao je neko vrijeme dok se riba ne vrati noseći nešto u ustima. Mladić ispruži ruku i u njoj se nađe prsten koji je kralj izgubio prije mnogo godina.

Vrati se u dvorac i dade prsten kralju, ali princeza i dalje ne bješe zadovoljna. Reče mu da mora da joj napravi dvorac od voska koji bi blistao poput zlata. Princezin spasitelj pozva svoje prijatelje, pčele, da mu pomognu. U svitanje, u bašti, u blizini dvorca, stajаше drugi dvorac, sjajan poput zlata.

Princeza na kraju popusti i udade se za najmlađeg brata. I kralj održa svoje obećanje i dade mu polovinu kraljevstva.

Dobro se dobrim vraća, a zlo zlim

Dva starija brata bila su nepravedna prema svom mlađem bratu i bili su, takođe, neljubazni prema starici, zbog čega su ih otjerali iz kraljevskog dvora. Budući da je njihov mlađi brat bio dobrodušan dječak, dobio je pola kraljevstva i princezinu ruku. Jabuka je legendarno voće u evropskoj kulturi. Upravo je jabuka ta zbog koje su Adam i Eva protjerani iz Raja. Zlatna jabuka razdora izazvala je Trojanski rat. Stotine bajki govore o zlatnim ili čarobnim jabukama, a čak i sada većina evropskih naroda vjeruje da ako pojedješ jabuku na dan, doktor nije potreban.

Starac i đavo

Jednoga dana starac je radio u polju usred šume. Sijao je pasulj. Dođe đavo i poče da razgovara sa njim

„Šta to radiš?“

„Sadim pasulj“, odgovori starac.

„Možemo li podijeliti pasulj kada sazri?“ , upita vrag.

„Ne vidim zašto ne bismo podijelili“, odgovori starac. „Šta kažeš na to da ti uzmeš sve što raste ispod zemlje, a ja da dobijem sve što raste iznad zemlje?“

Đavo pristade. Kad dođe vrijeme i pasulj naraste, starac otiđe na njivu, pokupi sav pasulj i otiđe kući. Đavo

dobi korenje i stabljiku pasulja – to je bio njegov dio žetve. Bio je bijesan, ali nije mogao ništa da učini.

Međutim, bio je riješen da zahtijeva gornji dio biljke sljedeće godine.

Sljedeće godine starac posija repu. Đavo ponovo dođe i zatraži polovinu žetve.

„Ovaj put ću dobiti gornju polovinu žetve, a

ti ćeš dobiti donju“, zahtijevao je.

„To je u redu“, saglasi se starac.

Kad je jesen došla, đavo požuri u polje jer je želio da tamo bude prvi. Odsječe vrhove repe. Kad je starac došao na njivu, iskopa repu i odnese je kući. Opet je đavo bio razočaran.

Bližilo se treće proljeće kada se starac i đavo ponovo sretoše u polju. Ovaj put starac odluči da posije malo graška.

„Starče, šta ćeš posijati?“, upita ga đavo.

„Grašak“, odgovori starac.

„I kako ćemo ga podijeliti?“

„Hajde da podijelimo žetvu tokom zime – na ledu. Baciću grašak na led, a ti ga možeš uhvatiti.“

Đavo pomisli da je to dobar način da podijele žetvu. Dođe zima i starac je mlatio grašak. Kad vrag stiže, starac poče da baca sitni grašak preko leda.

Đavo dade sve od sebe da ga uhvati, ali to ne bješe lako učiniti na tako klizavoj, ledenoj površini. Nakon nekog vremena, umoran od hvatanja graška, đavo odustade i pobježe u šumu.

Nakon što je uspješno prevario đavola, starac prikupi grašak, ubaci ga u vreću i otiđe kući zadovoljan svojom žetvom.

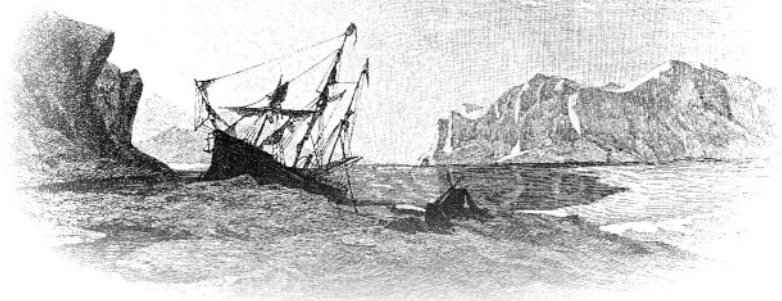
Dobar um vrijedi mnogo

Seljak koji vješto i domišljato nasamari samog vraga je uobičajena tema u evropskim narodnim bajkama. U bajkama poput ove, narod često ispunjava vlastita htjenja i želje, ohrabrujući i nagrađujući sebe, što je dragocjena vrijednost u pričama ove vrste.

Kralj i lav

Jednom prilikom je kralj Riđobradi putovao u jednu daleku zemlju. Želio je da tamo usavrši svoje borbene vještine. Dok je plovio na svom velikom brodu, digla se oluja. Brod se nasukao na stijene i razbio u komade.

Svi su se udavili osim kralja. Držao se za olupinu broda, a talasi su ga nosili pet dana dok ga nisu bacili na neko nepoznato ostrvo. Kralj je neko vrijeme lutao po ostrvu prije nego što je pronašao čistinu na kojoj začu strašan urlik. Tamo ugleda džinovskog orla kako se bori protiv jednog lava. Lav bijaše na izmaku snaga.

„Dobri čovječe, pomози mi ako možeš“, lav je preklinjao kralja. Riđobradi izvadi svoj mač iz korica i jednim udarcem orlu odsječe glavu.

„Spasio si mi život“, prošaputa lav. „Kako ti se mogu odužiti?“
„Gladan sam. Ako uskoro ne pojedem nešto, umrijeću od gladi“, reče

kralj Ridobradi.

„Sačekaj ovdje“, kaza lav i otiđe u šumu. Kralj je sjedio na stijeni i čekao. Lav se vrati sa divokozom u zubima. Ponudi je kralju.

„Možeš li zapaliti vatru?“, upita kralj. „Nisam navikao da jedem sirovo meso.“

„Ne, ne mogu“, odgovori lav. „Ali mogu ga pripremiti na drugačiji način.“

Lav poče da gnječi meso dok nije omekšalo, a zatim preko njega posu zrna bibera koje je pronašao u obližnjem žbunju. Kralj halapljivo pojede meso. Sedam dugih godina živjeli su na ostrvu u miru. Međutim, kralj je često bio nostalgičan i pitao se hoće li provesti ostatak života na ostrvu.

Vremenom mu je riđa brada postala bijela.

U tih sedam godina nijedan brod ne prođe pored ostrva.

U osmoj godini, đavo dođe na ostrvo.

„Šta želiš?“, upita kralja.

„Želim da idem kući. Zauzvrat, daću ti što god tražiš“, odgovori kralj.

„Želim vašu najmlađu kćer“, kaza đavo.

„Ako nema drugog načina, neka bude tako. Ali, povešću lava sa sobom. Ne mogu da napustim ovako odanog prijatelja.“ Đavo uze lava za šapu i kralja za ruku i odletješe do kraljevog dvorca.

Pošto su svi mislili da je kralj Riđobradi stradao, na prijestolu je bio novi kralj. Porodica i dvorjani kralja Riđobradog bili su iznenađeni kad ga ugledaše živog i zdravog. Novi kralj, međutim, nije htio tako lako da se odrekne svog prijestola. Protestovao je, ali lav pokaza zube i zareža. Novi kralj pobježe i Riđobradi ponovo zauze tron.

S lavom pored sebe, kralj sjede da večera. Tužnim očima je gledao svoju najmlađu kćer. Međutim, znao je da će ugovor biti poništen i ona će biti slobodna kad bi mogao da je zaštititi do jutra.

Kralj pozva sveštenika. On je savjetovao kralju da kćer sakrije iza oltara i da ona ne smije mrdnuti s tog mjesta ni pod kojim uslovima. I tako je kćerka provela noć iza oltara. Đavo ju je pokušao nagovoriti da izađe, pretvarajući se da je njen otac, ali njegovi napori bili su uzaludni. Uspjela je da izdrži do jutra i spasila se.

Kralj je živio mnogo godina nakon toga. Kad je umro, lav je sjedio na njegovom grobu i pet dana nije ništa jeo. Lav je umro ubrzo nakon toga. Finski grb danas nosi simbol lava, u znak sjećanja na prijateljstvo lava i kralja Riđobradog.

Pravi se prijatelji u nevolji poznaju

Prijateljstvo, vjera i sigurnost su vječne vrijednosti. Te vrijednosti su zna-
ne čak i životinjama. Ova finska narodna priča o vjeri i prijateljstvu dio je
i grba zemlje. Istorijska istina o osobi ili događaju nije bitna u narodnoj
priči. Prema narodnom sjećanju, kralj Riðobradi ostao je dobar vladar i
nagrađen je time što je ovjekovječen u legendi.

Vodenjak i prelijepa Dženet

Na morskoj obali živio je seljak koji je imao kćer. Bila je izuzetno lijepa. Zvala se Dženet. Jednoga dana Dženet je plivala u moru kada se pred njom pojavi vodenjak. On je bio kralj svih mora.

„Dženet, o, prelijepa Dženet“, uzdisao je vodenjak. „Vidio sam te prolijetos kada si stajala uz morsku obalu. Zaljubio sam se u tebe. Ne mogu živjeti bez tebe, Dženet. Pođi sa mnom u moj dvorac i budi moja kraljica.“

„Slušaj, vodenjaku“, odgovori Dženet, „moj otac je seljak. Ja ne mogu biti kraljica.“

„Da, to je tačno. Ti si kćerka seljaka, ali si lijepa kao nebeska duga. Moraš biti moja kraljica. Pođi sa mnom voljno, Dženet, ili ću te odvesti na silu“, insistirao je vodenjak.

„Ti si kralj svih mora – vodenjak, ali ne možeš da vladaš mojim srcem“, odgovori Dženet. „Ja sam seljačka kći. Nikada neću biti žena vodenjaka.“ Odbivši da prihvati „ne“ kao odgovor, vodenjak ote djevojku i odvede je u njegov dvorac, na dnu mora. Bila je to moćna građevina, ali njen vlasnik nije mogao da osvoji srce prelijepa djevojke.

„Mi nismo od iste vrste, vodenjače. Vaš dvorac i sve vaše zlato ne mogu promijeniti ovu istinu. Dopusti da se vratim svom ocu“, molila je Dženet.

„Nećeš se vratiti svom ocu, ali imaš moju dozvolu da šetaš morem“, odgovori vodenjak. Uze ogroman zlatni prsten, stavi ga na Dženetinu nogu,

a zatim pričvrsti zlatni lanac na prsten. Lanac je bio dugačak sedam stotina kilometara.

„Idi sada, Dženet. Šetaj mojim morima. Kad se umoriš od šetnje, samo reci: ‘vodenjače, povuci lanac’, i vratićeš se u naš dvorac.“

Tako je Dženet šetala morima. Svako jutro je izlazila rano i prelazila preko talasa sedam stotina kilometara. No, svake večeri je morala da se vrati. Nije imala drugog izbora.

Izdaleka je gledala svoj dom, baštu svog oca i slušala ptice kako pjevaju u vrtu u blizini njene kuće.

„O, kad bih samo još jednom mogla da zakoračim na zemlju“, čeznula je. „O, kad bi neki hrabar mladić došao i spasio me i da se mogu vratiti svom ocu.“

Jednoga dana, kada je opet mislila o kući, ugleda brod kako joj se približava iz daljine. Brod je bio ukrašen zlatom, a jedra su mu bila od svile. Na brodu je bio sin francuskog kralja. Dženet i mladi princ gledali su se izdaleka. Kada se kraljev brod približio Dženet, princ ju je pitao kako se zove i kako uspijeva da hoda na talasima.

„Moj otac je seljak“, odgovori Dženet. „Ja sam mu jedina kćerka. Vodenjak me je oteo i ja sam sada njegova zarobljenica. Da li vidite ovaj lanac?“, pitala je, pokazujući mu zlatni lanac kojim je bila vezana. Nije više mogla da govori, ali ostalo je govorio njen pogled. Mladi princ je bio bez riječi, ali od tog trenutka je znao da će učiniti sve što je u njegovoj moći da je oslobodi. Znao je i da je Dženet jedina djevojka koja može da bude njegova kraljica.

Prošlo je nekoliko dana.

„Princ me voli. Moje srce je sigurno u to. Na nebu je napisano da ćemo se vjenčati“, rekla je Dženet sebi, ali je ipak strahovala. „To se ne može dogoditi. Ja sam zarobljenica. Pored toga, čak i ako me spasi mačem, i ako me vrati kući kod oca, ja sam i dalje kći seljaka. Da li bi kraljevom sinu bilo dopušteno da oženi kćerku seljaka?“

Sedam mjeseci Dženet i princ živjeli su u nadi da će opet vidjeti jedno drugo. Princ je sve vrijeme provodio na brodu, tražeći svoju voljenu djevojku.

„Hoću li je ikada više vidjeti? Možda nikada...“, razmišljao je u sebi. „Hoću li ga ikada više vidjeti? Bože moj...“, uzdisala je Dženet. Svakoga dana vodenjak je davao sve od sebe da se Dženet predomisli i

da postane njegova žena.

„Dženet, prelijepa Dženet, molim te odluči. Ne možeš pobjeći od svoje sudbine. Moraš biti žena vodenjaka.“

„Nikada neću biti supruga vodenjaka“, odgovorila je Dženet.

„Dženet, tvoj lanac je predug“, reče jednoga dana vodenjak svojoj zarobljenici. „Ako želiš ponovo da vidiš dom svog oca, idi danas i pogledaj ga. Danas ćeš posljednji put vidjeti sunce.“

Dženetine oči su bile pune suza.

Te večeri, dok je šetala talasima u blizini svoje kuće, čekalo ju je iznenađenje. Ko je to stajao uz obalu? To je bio njen princ! Jahao je bijelog konja. Ugleda svoju voljenu djevojku i na konju ujaha u talase. U trenu je stao pored Dženet. Izvuče svoj mač kako bi presjekao lanac.

„Ako mi ne presječeš lanac prvim udarcem“, objasnila je Dženet, „vodenjak će me povući na dno mora.“

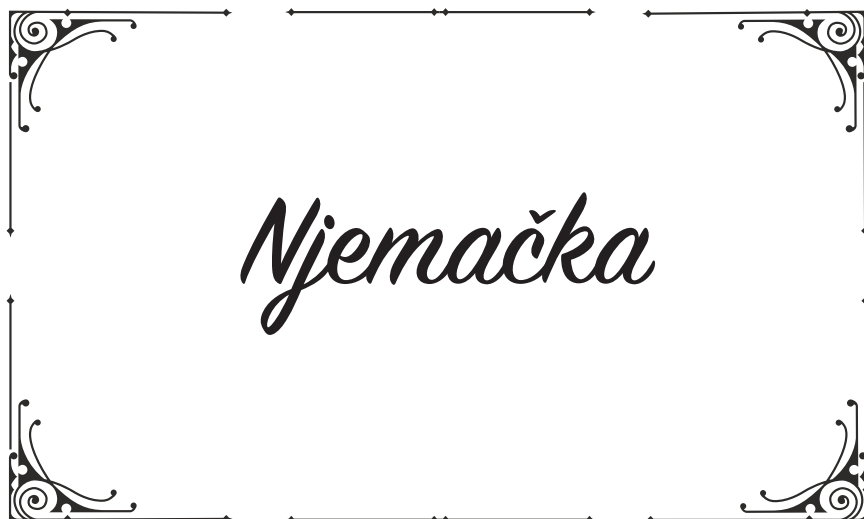
Princ je snažnim udarcem presjekao lanac i brzo kao munja podiže djevojku na svog konja. Već sljedećeg trenutka oboje su bili na obali. Stajali su zajedno pod zelenim borom. Vodenjak nije imao moć na kopnu! Nakon srećnog druženja sa ocem, Dženet i princ odjahaše na dvor francuskog kralja. Kada kralj ugleda prelijepu djevojku, uzviknu: „Ljubav je pobijedila! Zahvalimo se ljubavi!“

„Pripremite svadbenu gozbu“, naredi dvorjanima.

Princ i Dženet živjeli su srećno do kraja života.

Ljubav pokreće svijet

Vodenjaci su živjeli u morskim dubinama, rijekama i jezerima, gdje su se i mogli naći njihovi kristalni dvorci. Ako se ne uznemiravaju, obično nisu opasni za ljude. Teškoće su se pojavljivale samo ako je vodenjak želio ženu, a nije mogao da nađe nijednu djevojku spremnu da živi u njegovom podvodnom kraljevstvu. Zbog toga bi vodenjaci često otimali djevojke koje su se previše udaljile od obala. Nijedna oteta djevojka nije bila srećna, kao što nije bila ni Dženet koju je zgodni princ spasio od okova vodenjaka.

Uspavana ljepotica

Nekada davno živjeli su kralj i kraljica. Oboje su imali samo jednu želju – da imaju dijete. Kraljica jednoga dana ode do ribnjaka u bašti dvorca kad mala žaba iskoči iz vode.

„Tvoja želja će se ispuniti za godinu dana“, reče žaba.

„Dobićete djevojčicu!“

Kraljica je bila presrećna i godinu dana kasnije zaista postade srećna majka jedne ljupke djevojčice. Kralj je bio tako srećan da nije znao šta bi sa sobom.

Pozvao je goste na gozbu u dvorac kako bi proslavili rođenje bebe. Pozva i vile i nadao se da će one govoriti o srećnom životu njegove voljene djevojčice.

U njegovom kraljevstvu živjelo je trinaest vila, ali kralj je mogao da pozove samo dvanaest, jer je imao samo dvanaest zlatnih tanjira za poslužnje hrane. Jedna od vila je morala da ostane kod kuće.

Kada je slavlje bilo pri kraju, mudre vile se približiše kolijevci i dadoše djetetu poklone: ljepotu, vrlinu, šarm, mudrost, bogatstvo i sve najbolje pod suncem. Međutim, baš kada je dvanaesta vila trebala da daruje djevojčicu, trinaesta uđe u dvoranu. Bila je ljuta jer nije bila pozvana na gozbu.

„Kada ova kraljevska djevojka napuni petnaest godina“, povika, „ubošće se na vreteno i umrijeti.“

Izgovarajući ove jezive riječi, vila napusti dvorac. Dvanaesta vila se odmah približi kolijevci. Iako nije mogla da poništi groznu čaroliju, mogla je da je ublaži.

„Stvarno nećeš umrijeti, djevojčice moja“, objasni. „Samo ćeš spavati stotinu godina!“

U pokušaju da spasi svoju voljenu kćerku od ove grozne čarolije, kralj naredi da se sve preslice i vretena u zemlji spale.

Djevojčica je izrasla i bila je obasuta svim čarima koje su joj pri rođenju dale dobre vile. Bila je lijepa, ljubazna, dobrodušna, draga i pametna. Svi su je voljeli.

Na svoj petnaesti rođendan, hodajući dvorcem, slučajno se nađe u staroj kuli. Pošla je na sprat i pronašla malu sobu u kojoj je jedna starica sjedjela za vretenom i upravo prela.

„Dobro jutro“, reče djevojka. „Šta ti to radiš?“

„Predem“, odgovori starica.

„A šta je ovo?“, upita djevojka i dotače vreteno. Samo što je prstom dotakla vreteno, pade na pod da spava narednih stotinu godina!

Istog momenta utonu u san cijeli dvorac: kralj, kraljica, sve njihove sluge, vojnici, konji u štali, pijetao i kokoši u vrtu i golubovi na krovu. Čarolija opake vile se ispuni. Dvorac je ubrzo obrastao u trnovito grmlje.

Prošlo je stotinu godina. Jednoga dana mladi princ prođe pored grmlja. Jedan starac mu ispriča priču o uspavanoj ljepotici u uspavanom dvorcu. Princ odluči da se probije kroz trnovito grmlje i da pokuša da je nađe. Čarolija opake vile izgubila je moć omogućivši princu da prođe kroz grmlje i nesmetano uđe u začarani dvorac. Svi su u dvorcu spavali: i dvorjani i životinje. Hodao je svuda po dvorcu prije nego što uđe u staru kulu. Pope se na vrh i stiže do malene sobe u kojoj je na podu ležala prelijepa djevojka. Čim zgodni princ poljubi njeno uspavano lice, djevojka otvori oči.

Bila je presrećna što ga vidi. Kada se probudila, probudili su se i svi ostali u dvorcu. Srećni kralj i kraljica zagrlili su svoju kćer i u roku od nekoliko sekundi tihi dvorac počeo je da vrvi od užurbanih dvorjana. Svi su žurili unaokolo da pripreme svadbu za uspavanu ljepoticu i njenog princa.

Ljubav uvijek nade put

Uspavana ljepotica jedna je od najljepših priča u evropskoj riznici bajki. To nam govori da, čak i nakon zle čarolije koja traje stotinu godina, uvijek možemo biti spašeni. I u kakvom je obliku ovaj spas? U obliku prave ljubavi, a to je, naravno – poljubac!

Kako je Evropa dobila ime

U feničanskom gradu Tiru živio je kralj po imenu Agenor. Imao je prelijepu kćer, a njeno ime je bilo Evropa. Dane je provodila igrajući se na livadama oko očeve palate. Skakutala je, pjevala, plesala sa prijateljima i neizmjerljivo uživala u svojoj mladosti.

Jednog sunčanog jutra djevojke su izašle na livadu. Trčale su i skakutale, sve vrijeme skupljajući u svojim košaricama cvijeće za izradu vijenaca.

Toga jutra Zevs je pogledao s Olimpa i ugledao zadivljujuću ljepotu mlade princeze. Zevs, najveći od svih bogova, bio je očaran njenom ljepotom.

Bojavši se gnjeva svoje supruge Here, stari bog je pokušao da se neprimjetno domogne Evrope. Pretvorio se u velikog, jakog bika i pojavio se na livadi gdje su Evropa i djevojke brale cvijeće. Djevojke su zurile u prekrasnu, nježnu životinju, koja se osvrnula na njih mirno i ljubazno i činilo se da je ukročena i poslušna.

Bik je polako prišao djevojkama. Izgledao je tako pitomo da su djevojke postajale sve hrabrije i hrabrije. Evropa je blago potapšala sjajnu kožu po njegovim leđima. Bik kleknuo kao da joj nudi široka leđa da sjedne.

„Djevojke, hajde da sjednemo na njegova leđa. Biće dovoljno prostora

za sve nas četiri“, predloži Evropa uz osmjeh prije nego što skoči na bikova leđa. Djevojke su malo oklijevale, ali bik nije čekao. Skoči i pojuri prema moru. Evropa je zvala prijateljice da joj pomognu, ali njene molbe bile su uzaludne. Ubrzo ih izgubi iz vida. Bik je stigao do obale i skoči u talase s Evropom na leđima. Djevojka se u očaju osvrnu, ali vrlo brzo više nije mogla da vidi obalu kraljevstva svog oca. Bik se probijao kroz talase poput broda.

Tama je padala. Evropa je mogla da vidi samo crno more ispod i crno nebo iznad nje. Životinja je nastavila da pliva cijelo jutro i već naredne večeri stiže do nepoznate zemlje. Bik izađe na obalu, nježno spusti djevojku u travu i nestade. Već sljedećeg trenutka Evropa ugleda moćnog muškarca kako stoji pred njom. Bio je poput boga. Rekao joj je da je vladar ostrva i pitao je da mu bude žena. Kimnula je glavom u očaju.

Kada se djevojka probudi nakon dugog sna, bila je potpuno sama.

„Oče, oče“, plakala je.

Mislila je na svog oca, svoje prijatelje i cvjetne livade svoje domovine. Plakala je gorko, sama na nepoznatoj obali. Odjednom začu tajanstveni glas. U strahu se okrenu i pred sobom ugleda Afroditu, boginju ljepote. Držala je u rukama malog sina, boga ljubavi.

„Ne ljuti se na bika, lijepa djevojko“, reče joj boginja. „Oteo te je Zevs koji je promijenio oblik. Postala si žena nepobjedivog boga.“

Tvoje ime je sada besmrtno. Komad zemlje na kojem stojiš od sada će biti poznat kao Evropa!“

Niko ne voli rodnu zemlju zato što je velika, već zato što je njegova

Svi evropski narodi slažu se da je Antička Grčka bila kolijevka evropskog znanja i umjetnosti. Drevna Grčka je, takođe, zaslužna za imena mnogih apstraktnih i stvarnih činjenica o Evropi. Čak je i naš kontinent dobio grčko ime, ali i mit koji bi trebalo da bude poznat svakom Evropljaninu. Sve nacije našeg kontinenta povezane su istom starom kulturom.

Ribar Džo

Nekada davno živio je siromašni ribar koji na svijetu nije imao nikog osim žene i sina. Jedina njegova briga bila je kako da ih nahrani. Iznenađeno, i ribar i njegova žena su umrli i ostavili sina samog. Ime mu je bilo Džo. Džo je uzeo očevu mrežu i otišao u ribolov. Nakon dugo vremena ulovio je zlatnu ribu. Kada se vratio kući, stavio ju je na tanjir, ali je riba skliznula i pretvorila se u prelijepu djevojku.

„Ja sam tvoja“, rekla je, „a ti moj, ljubavi.“

Nakon nekog vremena, nastavila je: „Džo, da li ti je otac nešto ostavio?“

„Moj otac je bio siromašan i prodao je sve osim one planine tamo visoko. Još uvijek ne može da se proda, jer je previše strmo i niko ne želi da je kupi.“

„Hajdemo u šetnju i da pogledamo planinu“, predloži njegova žena. Hodali su dugo prije nego što su malo odmorili. Sjedoše i Džo zaspao. Dok je odmarao, ona razmota veliki bič i pucnu njime. Pucanj se čuo u sedam zemalja. Gotovo odmah se pojavi sedam zmajeva.

„Šta zapovijeda vaše veličanstvo?“, pitali su.

„Sagradite palatu ovdje“, naredi Džooova žena, „najljepšu na svijetu.“

Bila je oduševljena kada vidje da je njena naredba ispunjena. Njen muž je i dalje spavao.

„Ustani, ljubavi moja“, rekla je, „sada imamo dovoljno za život.“
Džo se zahvali Bogu i reče ženi da će pozvati gospodara imanja da večera s njim za praznik Svetu Trojicu (Duhovi).

„Ako me vidi, izgubićeš me“, reče žena i nastavi:

„Povući ću se u sobu tako da me ne vidi“.

Džo naruči kočiju i kočijaše i otiđe u gospodarev dvorac. Na kapiji ugleda tri klesara kako rade u dvorištu.

„Pogledaj Džoa sada. Nekada je bio tako siromašan“, čudili su se.

Kad stiže u dvorac svog gospodara, Džo reče:

„Došao sam da zamolim vaše gospodstvo da večerate sa mnom za Svetu Trojicu“.

„Doći ću, Džo“, odgovori gospodar.

Na Svetu Trojicu gospodar dođe u palatu. Džo mu potrča u susret i udoše u kuću ruku pod ruku. Večerali su i sve je prošlo dobro dok gospodar ne upita:

„Gdje ti je žena, Džo?“.

„Zauzeta je i prilično stidljiva“, bio je Džooov odgovor.

„Ali želio bih da je vidim“, kaza baron.

Gospodar ode nakon večere, ali dok je prolazio kroz kapiju osvrnu se i ugleda Džooovu ženu kako stoji kraj prozora. Odjednom se toliko zaljubio u nju da je postao opasno bolestan.

Kada su trojica klesara sljedećeg dana došla na posao, čudili su se što nema barona.

„Jeste li bolesni?“, pitali su ga kada ga vidješe u krevetu.

„Da, jesam. Ako ne mogu da imam Džoovu ženu, umrijeću.“

Klesari predložiše da baron dâ Džou vrlo težak zadatak – da posadi vinovu lozu na kojoj bi grožđe trebalo da sazri preko noći. Vino bi trebalo napraviti od grožđa sljedećeg jutra i staviti na baronov sto. Ako to ne učini, Džo bi izgubio ženu. Baron se saglasi sa tim prijedlogom i pozva Džoa u svoj dvorac.

Kada je Džo čuo za zadatak, bio je toliko tužan da ode ne rekavši ni zbogom.

„Ljubavi, šta baron želi?“, upita ga žena. On joj reče za baronov zahtjev.

„Vrlo lak zadatak!“, rekla je. „Džo, idi u krevet i dobro se odmori. Sve će biti u redu.“

Džoova žena te večeri otiđe u dvorište, razmota veliki bič, pucnu njime i pojavi se sedam zmajeva. Ispriča im šta traži njen muž i tog jutra Džo je imao pehar vina da odnese u baronovu kuću. Otvori prozore kuće, ali nikoga nije bilo, pa stavi vino na sto, zatvori prozore i vrati se.

U zoru se baron okrenu u svom krevetu. Svjetlost koja se odbijala od pehara vina imala je takav uticaj na njega da mu je stanje postajalo sve lošije i lošije. Kada su stigla tri klesara, jedan od njih reče:

„Moja ideja je da Džo napravi srebrni most tokom noći, da posadi sve vrste drveća na oba kraja sa puno ptica pjevačica. On to neće moći da učini, pa će izgubiti ženu.“

Baron prihvati ovaj prijedlog, poslao ih do Džoa i oni mu rekoše šta mora da učini.

Kad je Džo rekao svojoj ženi šta baron želi, ona reče:

„Ne brini, ljubavi moja, sve će biti u redu“.

Tokom noći je ponovo pozvala zmajevu, rekla im šta da urade i sav je posao obavljen do zore. Izgrađen je srebrni most, a drveće je bilo puno ptica pjevačica. Jedan slavuj pjevaše glasno:

„Šta god da je Bog dao nekom drugom, ne možeš uzeti. Budi zadovoljan onim što imaš.“

Baron je pogledao kroz prozor, začuo ptice i ugledao srebrni most. Pao je nazad u krevet i osjećao se sve gore i gore.

Kada su došli klesari, predložili su treći zadatak za Džoa. Trebalo bi da pozove Boga na večeru u baronovu kuću! Kada je Džo dobio ovaj zadatak, ponovo je slijedio riječi svoje žene. Otiđe na nebesa gdje ga primi Sveti Petar.

„Došao sam da pozovem Boga na večeru u kuću svog gospodara na Cvijeti“, reče Džo Svetom Petru.

Bog kaza Džou: „Reci svom baronu da mora da posije ječam i da želim da jedem hljeb od tog ječma na Cvijeti“.

Džo otiđe do barona, reče mu Božju poruku i dodade:

„Dosta sam brinuo. Sada je na vama red“. Rekavši to, ode kući.

Na Cvijeti, Bog i Sveti Petar dođoše do baronove kuće.

„Zaključajte kapiju i ne puštajte ih unutra“, naredi baron svojim slugama.

Bog i Sveti Petar nisu ušli, ali kada je Sveti Petar pogledao unazad, ugleda čitavu baronovu imovinu potopljenu vodom. Potom stigoše u Džoovu palatu i večeraše zajedno sa njim i njegovom ženom.

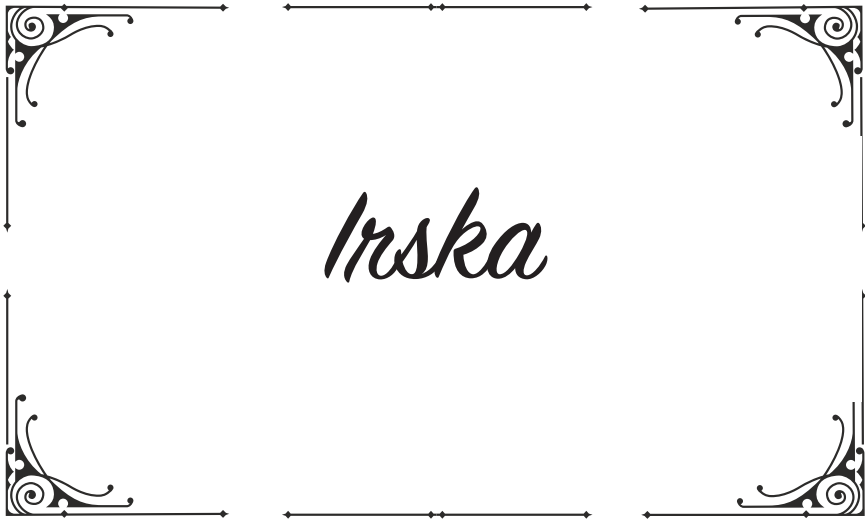
Tada se Bog okrenu Džou i njegovoj ženi:

„Postavite sto u ovom svijetu za siromašne i imaćete jedan za vas u svijetu koji dolazi. Živjećete u radosti i uzajamnoj ljubavi“.

Ne poželi susjedovu ženu

Ova mađarska narodna priča donosi ne samo narodnu mudrost, već i biblijski moral. Svi koji krše osnovne ljudske zakone biće kažnjeni. Plemić koji je poželio tuđu ženu bio je kažnjen vodom koja je poplavila njegovo imanje. Voda se često koristi da predstavi kaznu za grijeh. Biblijska katalizma je, takođe, bila kazna.

Polje žutog cvijeća

U Irskoj živi patuljak koji je obuçar. Njegov je problem što umjesto para cipela uvijek pravi jednu cipelu. On živi u šumi i kad god bismo šetali nje- me, trebalo bi pažljivo da slušamo. Ako čujemo udarac čekića, možda je to ptica ili djetlić, ali to bi mogao da bude i sam obuçar patuljak.

Jednoga dana Irac po imenu Pat išao je kući. Dok je bio u šumi, čuo je zvuk udarca čekića, a zatim je izne- nada ugledao malog čovjeka kako pravi cipelu dok sjedi ispod drveta.

Kao Irac, Pat je znao mnogo o patuljcima jer je čuo mnoge priča o njima. Tako je znao da patuljci iznad svega cijene svoju zelenu kapu. Zato je brzo skinuo kapu patuljku sa glave i stavio je u džep.

Čim je patuljak vidio da mu je Irac uzeo kapu, počeo je da plače:

„Vrati mi je. Vrati mi je“, molio je.

„Šta ćeš mi dati ako ti vratim kapu?“, upita Pat patuljka.

„Ispuniću ti tri želje“, obeća patu-

ljak. Nakon nekoliko trenutaka, dodade: „Ali ti imaš samo jednu želju, zar ne? Želiš moje zlato. Je li to istina?“.

„Tako je“, odgovori Pat. „Ako mi pokažeš svoje zlato, vratiću ti kapu. Slažeš li se?“

Patuljak je bio vrlo nesrećan zbog ovoga. Nije želio da pokaže Patu svoje zlato, ali je morao da mu ispuni želju ako želi svoju kapu nazad. Spakovao je čekiće, cipele i alat i poveo Pata do velikog polja, punog cvijeća. „Ovdje je zlato, ispod ovog žutog cvijeća. Sad mi vrati kapu“, zatraži patuljak.

„Ispod kojeg cvijeća?“, upita Pat. „Na ovom polju je puno žutog cvijeća.“

„Ispod onog“, odgovori patuljak i pokaza mu cvijet.

„Da li je to istina?“, upita Pat.

„Da, jeste“, odgovori patuljak.

Pat je znao da su patuljci lukavi i pametni, ali su uvijek držali riječ. Ono što bi rekli, bila je istina.

„Onda ću početi da kopam zlato. Imaš li nešto poput lopate među tvojim alatom?“, upita Pat.

„Ja sam obućar, a ne baštovan“, odgovori kratko patuljak.

„Uzmi lopatu odakle god želiš, ali ni na trenutak ne misli da ću te čekati. Sad mi vrati kapu.“

Pat je povjerovao patuljku kad mu je rekao da je zlato ispod cvijeta koji mu je pokazao i zato odluči da mu vrati kapu. Označio je cvijet tako što je zavezao maramicu oko njega i rekao patuljku:

„Obećavaš li da nećeš dirati ovaj cvijet, ovu maramicu ili blago skriveno ispod ovog cvijeta?“.

„Obećavam“, uvjeravao ga je patuljak.

Pat mu je dao kapu i patuljak je nestao u tren oka.

Pat požuri kući da uzme lopatu kako bi iskopao svoje blago. Kada se vratio u polje, začudio se kada je vidio da je oko svakog žutog cvijeta bila zavezana maramica. Koji li je cvijet sada pravi?

Patuljak jeste održao svoju riječ. Nije dotaknuo cvijet, ali ispod kojeg li je cvijeta blago?

Pat je počeo da kopa ispod prvog cvijeta. Ništa! Prešao je na sljedeći cvijet označen maramicom. Opet ništa! Pat je kopao i kopao i kopao. Padao je mrak ali je Pat nastavio da kopa ispod maramicom obilježenih žutih cvjetova. Nije bilo kraja žutom cvijeću u polju i oko svih su bile zavezane maramice. Pat se vratio kući umoran i sljedećeg jutra se vratio u polje da dovrši posao – da iskopa blago.

Pat je kopao da nađe blago iz dana u dan, iz godine u godinu. Tako je i ostario, a da nije bio ni korak bliži pronalaženju patuljkovog blaga.

Ljubaznost se nagrađuje

Patuljci, koji su niski i nose šiljati šešir, mitološka su bića koja šire moralne zakone i upozorenja čovječanstvu. Oni nagrađuju dobra djela i kažnjavaju grijeh. Oni su i pažljivi čuvari blaga skrivenog ispod zemlje. Patuljak koji je čuvao zlato skriveno na livadi punoj žutog cvijeća štitio je svoje blago na pametan način.

Italija

Pametni seljak

Nekada davno živio je kralj koji je, dok je bio u lovu, vidio seljaka kako radi u polju. Pitao ga je:

„Koliko zarađuješ po danu?“.

„Tri karlina, vaše veličanstvo“, odgovori seljak.

„Šta radiš s njima?“, nastavi kralj.

„Pojeo sam prvi“, reče seljak. „Na drugom zarađujem kamatu, a treći vraćam.“

Kralj odjaha, ali seljakov odgovor kod njega pobudi znatiželju, pa se, nakon nekog vremena, okrenu prema njemu i upita:

„Reci mi, kako to da pojedesh prvi karlin, zarađuješ kamatu na drugom i vraćaš treći?“.

„Sebe nahranim prvim karlinom“, odgovori seljak. „S drugim hranim svoju djecu, koja se moraju brinuti o meni kada ostarim. Trećim karlinom hranim oca i uzvraćam mu za ono što je učinio za mene.“

„Da“, reče kralj. „U pravu si. Obećaj mi, međutim, da to nećeš nikome reći dok stotinu puta ne vidiš moje lice.“

Seljak obeća i kralj odjaha kući vrlo zadovoljan. Dok je sjedio za stolom sa svojim ministrima, rekao je:

„Reći ću vam zagonetku: seljak zarađuje tri karlina dnevno. Pojede prvi, drugim zarađuje kamatu, a treći vrati. Šta to znači?“.

Niko nije mogao da odgovori na pitanje.

Jedan od ministara na kraju se sjetio da je kralj dan ranije razgovarao sa

seljakom i zato odluči da ga pronade i dobije odgovor od njega.

Kada je pronašao seljaka pitao ga je za zagonetku, ali seljak reče:

„Ne mogu da vam kažem, jer sam obećao kralju da nikome neću reći dok ga stotinu puta ne vidim“.

„Oooo!“, reče ministar, „mogu vam pokazati kraljevo lice“. Izvadi iz džepa stotinu novčića i dade ih seljaku. Naravno, kraljevo lice se moglo vidjeti na svakoj kovanici.

„Stotinu sam puta vidio kraljevo lice i mogu vam reći odgovor na zagonetku“, kaza seljak nakon što je po jednom pogledao svaki novčić. Potom je ministru rekao odgovor. Ministar radosno ode do kralja i reče:

„Vaše veličanstvo, našao sam odgovor na zagonetku“.

„To ste mogli da čujete samo od seljaka!“, uzviknu kralj.

Kralj ode u posjetu seljaku.

„Zar mi nisi obećao da ćeš otkriti zagonetku tek kad mi budeš vidio lice stotinu puta?“, ljutito upita kralj.

„Ali, vaše veličanstvo“, odgovori seljak, „vaš ministar mi je pokazao vaše lice sto puta.“

Potom mu je pokazao vreću novca koju mu je ministar dao.

Kralj je bio toliko zadovoljan pametnim seljakom da ga je nagradio i učinio bogatim do kraja života.

Inteligencija je bolja od bogatstva

Zdrav razum je često najvažnija stvar. Ova italijanska narodna priča o pametnom seljaku jedna je od brojnih evropskih narodnih bajki koje hvale zdrav razum i prirodnu duhovitost jednostavnog seljaka.

Blago

Nekada davno živio je otac sa tri sina. Na samrtnoj postelji pozvao je sinove i rekao:

„Dragi moji sinovi, neću biti dugo na ovome svijetu, pa ću vam reći tajnu. Ostavio sam vam blago zakopano u polju. Ako dovoljno budete kopali, sigurno ćete ga pronaći“.

Ubrzo nakon toga je umro. Sinovi su prekopali pola polja, ali nisu pronašli blago.

„O čemu je govorio naš otac?“ , ljutito su se pitali sinovi.

„Kopali smo i kopali, ali nismo pronašli blago.“

Došla je jesen i plodovi su rodili u polju kao nikad prije. Tek tada su sinovi shvatili koje je blago njihov otac imao na umu. I tako su, iz godine u godinu, obrađivali njivu i srećno živjeli na svojoj zemlji.

***Ići rano u krevet i ustajati rano čini čovjeka srećnim, bogatim
i mudrim***

Ne zlatnici, već su vrijedne ruke pravo zlato! Ovo je dragocjena poruka letonske narodne priče. Tri brata naporno su radila na očevom polju. Radila su od proljeća do jeseni i tako su pronašla blago koje zemlja daje marljivim rukama.

Dan dugačak kao sedmica

Jednoga dana grof je otišao na jedno od svojih polja da vidi kako rade njegovi seljaci. Radili su od zore do sumraka, ali u očima grofa oni nisu dovoljno dugo radili. Pozvao je svoje seljake i rekao im:

„Dan je kratak i malo je urađeno. Dan se morati produžiti. Ko to može da

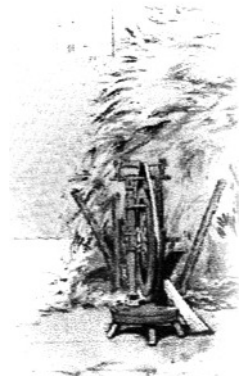
postigne, dobiće zlatnik“.

Jedan mladić se javi da to uradi. Skinu točak s najvećih kola u blizini, pričvrsti ručku na njega i okači o ekser na zid kako bi točak mogao da se okreće.

Grof nije bio uvjeren i rekao je: „To je samo točak s drškom“.

„Pa, da, ali to je dobra, korisna mašina. Međutim, uspijeva samo ako vi okrecete točak. U suprotnom, dan neće biti duži. I morate ga okretati od jutra do večeri.“

„Ako ne postoji drugi način“, reče grof, „tako će i biti.“

Sjutradan je grof okretao točak od zore do sumraka. Na kraju dana, grofove ruke bile su prekrivene žuljevima i bio je iscrpljen. Mladić pride grofu i upita ga:

„Da li je uspjelo, je li dan bio duži?“

„Bilo je kao da je dan trajao čak sedmicu!“, uzviknu grof.

„Ali zar ga neko drugi ne bi mogao okretati, a ne ja?“

„Pa, da“, odgovori mladić. „Ali dan ne bi bio duži.“

„U tom slučaju“, reče grof, „neka dan ostane kako jeste.“

Nakon svega, dan nije bio duži, a mladić je, ipak, dobio zlatnik za svoj izum.

Ljudi često imaju mnogo, ali rijetko imaju dovoljno

Ova litvanska narodna priča govori o grofu koji je želio da produži dan kako bi njegovi kmetovi mogli više da rade. Ovo je tipična želja svih eksploatatora, bez obzira na period u istoriji i u svakoj zemlji svijeta. Mladi Litvanac riješio je ovaj problem na najdosjetljiviji način koji se može zamisliti.

Luksemburg

Misteriozna djeva Meluzina: luksemburška sirena

Sigfrid, grof iz Ardena, bio je osnivač luksemburške dinastije. Kupio je stjenovito brdo iznad rijeke Alzet i tamo sagradio tvrđavu. Nazvao je Lucelburg, što znači „mala tvrđava“. Tvrđava je bila smještena na romantičnom mjestu – na strmim liticama iznad vijugave rijeke.

Grof Sigfrid je oženio lijepu, ali vrlo tajanstvenu djevojku. Ime joj je bilo Meluzina. Ona je zamolila svog muža da svaku prvu srijedu u mjesecu posveti sebi. Željela je da bude sama cijeli dan i noć. Takođe, njen muž nije smio da pokuša da sazna šta ona radi dok je odsutna iz zamka. Grof Sigfrid nije mogao da odbije zahtjev svoje lijepe žene i srećno su živjeli zajedno godinama. Prve srijede svakog mjeseca njegova žena bi nestala i tek bi bila viđena sljedećeg jutra.

Jednoga dana Meluzinin muž nije mogao da obuzda svoju radoznalost. Odlučio je da otkrije šta njegova žena radi jednog cijelog dana svakog mjeseca. Provirio je kroz ključaonicu i iznenađeno posmatrao svoju ženu kako leži u kadi s ribljim repom koji prelazi preko ivice kade. Meluzina je, kao i sve sirene, bila vrlo osjetljiva na nečiji pogled.

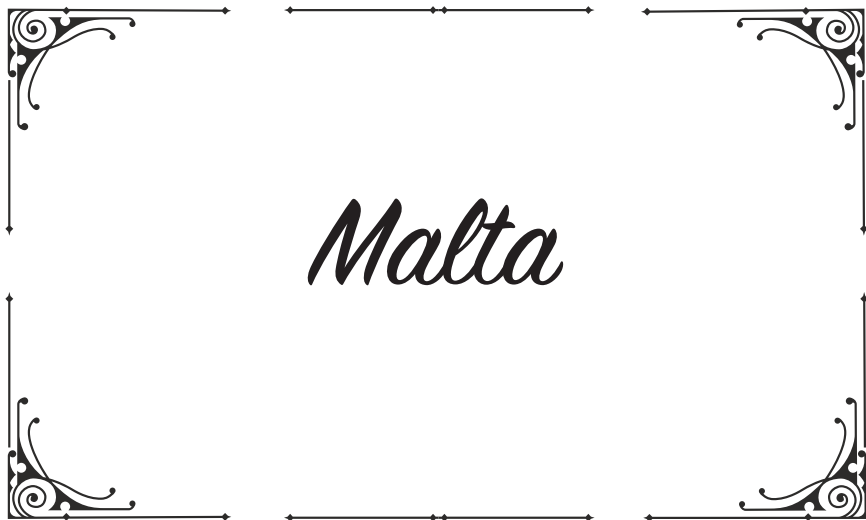
Odmah je znala da ju je njen muž pratio. Skočila je kroz prozor pravo u rijeku Alzet i nikada je više niko nije vidio.

S vremena na vrijeme, pročuła bi se priča da je viđena prekrasna djevojka s ribljim repom kako pliva u rijeci Alzet.

Držite uzde (vladajte situacijom)

Ova narodna priča naglašava važnost vladanja situacijom. I radoznalost se, takođe, mora držati pod kontrolom. Da je grof Sigfrid uspio da suzbije znatiželju zbog odsustva svoje žene, srećno bi živjeli zajedno. Međutim, kada je provirio kroz ključaonicu, zauvijek ju je izgubio. Sirene su se skrivale u vodenim dubinama, kao i na morskim i riječnim obalama. Kada bi muškarac pokušao da ih pronađe, preselile bi se u njihova skrivena skrovišta. Očekivale su da će se njihove naredbe poštovati. Kada bi se njihove želje i upozorenja zanemarile, napustile bi mjesto na kojem su povrijeđene. Niko nije znao kuda bi otišle.

Ribarev sin

Siromašni ribar je imao pet sinova. Kad je njegovom najmlađem dječaku bilo petnaest godina, došlo je vrijeme da napusti školu i postane ribar poput oca.

Jednoga dana ulovi baš veliku ribu. Odnese je ocu i zamoli ga:

„Mogu li ovu ribu odnijeti kralju?“

„Ne čini to“, rekao je njegov otac. „Kralj će ti zahvaliti i ništa više. Zašto ne bi prodao ribu i dobio nešto novca za nju?“

„Zaista bih volio da dam ovu ribu kralju, oče“, insistirao je dječak, pa ga otac pusti da posjeti kralja.

Kada je dječak stigao u kraljevu palatu, dao je ribu kralju. On je bio veoma zadovoljan i dao je dječaku torbicu punu novca.

Kraljeva kći je posmatrala dječaka s prozora kada je odlazio iz očeve palate. Potrča dolje da ga zaustavi.

„Uzmi novac mog oca, ali obećaj da ćeš ići u školu. Doći ću u vašu školu da vidim da li si tamo“, rekla je dječaku.

Sljedećeg dana on krenu u školu, ali učitelj mu

reče da mu treba novac za obrazovanje.

„Platiću“, odgovori dječak.

„A znaš li da čitaš i pišeš? Moram da provjerim tvoje znanje“, reče mu učitelj.

Učitelj je vidio da dječak može da čita i da piše, da je dobar u matematici i da je vrlo pametan.

Nekoliko dana kasnije kraljeva kći posjeti učitelja i upita ga uči li dječak dobro.

„Zaista dobro“, bio je odgovor učitelja.

Kraljeva kći je rekla učitelju da je zaljubljena u tog dječaka i zamoli ga da ode do kralja i kaže mu koliko je dječak inteligentan. Možda bi ovo moglo da ubijedi oca da joj dozvoli da se uda za dječaka...

Učitelj posjeti kralja i on dopusti kćeri da se uda za dječaka kojeg je voljela.

Nekoliko mjeseci kasnije kraljev zet ode svojoj kući kako bi dao nešto novca svojim siromašnim roditeljima. Bili su vrlo srećni kada su ga vidjeli.

Tog dana on se vrati u kraljevsku palatu vrlo kasno. Njegova supruga je bila jako ljuta i rekla je:

„Znači, tako se prema meni ophodiš, ti beskorisni, smrdljivi ribolovče!“.

Čuvši ove riječi, princezin muž je rekao:

„Ako misliš da sam ja bezvrijedni ribar, ovdje nema mjesta za mene. Zbogom!“.

S tim riječima je napustio palatu.

Otplovio je daleko u stranu zemlju. Postao je pisar za jednog bilježnika.

Bio je dobar u svom poslu i kralj te zemlje je čuo za njega. Zato ga unajmi da radi kod njega kao pisar.

Ali pisar nije mogao da govori. Činilo se da je nijem. Kralj je tražio nekoliko ljekara da ga izliječe, ali nijedan nije mogao pomoći pisaru da progovori.

„Daću pola miliona funti onome ko izliječi mog nijemog pisara“, saopšti kralj svom kraljevstvu. „Ali, ako nakon tri dana ovi napori ne budu uspješni, odsjeći ću vašu glavu!“

Kraljeva objava je stigla do dječakove domovine i do njegove žene. Misliła je da pisar mora biti njen muž. Još uvijek ga je voljela i bilo joj je žao što ga je izgubila zbog njenih uvredljivih riječi. Obukla se kao muškarac i otišla u drugu zemlju da mu pomogne da povrati moć govora. Stigla je na kraljev dvor i rizikovala život da izliječi kraljevog pisara. Međutim, čak ni kada je stigla njegova žena, pisar nije izgovorio ni riječ.

Nakon tri dana, kralj se pripremio da odsječe glavu čovjeku koji nije mogao da izliječi njegovog pisara. Iznenada, pisar otvorio usta i reče: „Ja sam sin ribara. Ja sam smrdljivi ribar. Ja sam bezvrijedni ribar“. Princeza i ribarev sin su ponovo postali srećni par.

Riječi mogu udariti jače od udarca

Narodna mudrost upozorava na opasnost da kada se brzo plane, govori se nepromišljeno. Zbog nepromišljeno izgovorene uvrede, kraljeva kćerka je morala da rizikuje život kako bi vratila svog muža – ribarevog sina.

Gospa od Stavorena

U mjestu Zojderze u provinciji Frizlend, nalazi se mali grad po imenu Stavoren. U davna vremena, nije bio tako mali kao danas. Nekada je to bio veliki, bogati grad u trgovačkom procvatu i jedna od najvažnijih luka u Evropi. I dalje bi bio da se nije dogodilo nešto neobično.

U Stavorenu je živjelo mnogo bogatih trgovaca među kojima je bila i mlada udovica, koja je bila bogatija od svih. Zvali su je Gospa od Stavorena. Posjedovala je polovinu grada, polovinu brodova Stavorena i imala je najveću i najbogatiju kuću u gradu. Kad god je imala goste, servirala im je hranu u zlatnom posuđu. Uradila bi sve što je mogla da pokaže da je moćnija od svih drugih.

Jednog dana je pozvala svog najstarijeg i najiskusnijeg mornara i rekla: „Imenujem te kapetanom mojih brodova. Idi i donesi mi najljepšu i najdragocjeniju stvar na svijetu. Imaš jednu godinu da ispuniš moju želju“. Stari mornar otplovio je iz Stavorena u potrazi za najdragocjenijom stvari na svijetu.

Prošli su mjeseci. Svi stanovnici Stavorena znali su za kapetanov zadatak i stalno su razgovarali o blagu i nagađali šta bi moglo da bude najdragocjenije. Gospa od Stavorena, arogantna kakva je bila, bila je oduševljena što je izazvala takvo komešanje.

„Kako će mi zavidjeti“, reče ona sebi, „kad se moj kapetan vrati sa poklonom!“

Godinu dana kasnije Gospini brodovi su viđeni u luci. Ljudi iz Stavorena su se slivali do pristaništa. Kad je Gospa stigla, obučena u svoju najbolju odjeću, napravili su joj prolaz.

Prvi brod je pristao i kapetan je izašao na obalu. Gospa je ponosno stajala, željno očekujući bogato blago koje joj je doneseno. Kapetan je prišao Gospi, sa šeširovom u rukama, i rekao:

„Gospo moja, donio sam ono što ste željeli: najdragoceniju stvar na svijetu!“

„Šta je to, kapetane?“, uzvratila Gospa, pokušavajući da obuzda svoje uzbuđenje.

„Plovio sam od obale do obale, obišao mnoge luke i mnoge zemlje. Vidio sam mnoge bogate i divne stvari, ali nijedna nije bila najljepša i najdragocjenija. Skoro da sam izgubio strpljenje, kada sam jednog dana u luci Istočnog mora ugledao veliko polje zrele pšenice. Polje se širilo prema horizontu – bilo je poput mora od zlata. Vjetar je talasao zlatnim stabljikama i bio sam siguran da sam pronašao ono najdragocjenije na svijetu – naš hljeb! Naredio sam da se vaši brodovi napune pšenicom.“

„Šta?!“, uzviknu Gospa.

„Pšenica!“, ponovi kapetan. „Vaši su brodovi puni pšenice!“

„Pšenica? Šta?! Pšenica?! Jeste li rekli pšenica?!“, povikala Gospa, blijeda od bijesa. „Donio si mi pšenicu! Pšenicu?! Budalo! Glupa budalo! I zato

ste morali da plovite po cijelom svijetu?!“

„Da, moja Gospo“, odgovori kapetan mirno. „Šta može biti dragocjenije, vrednije od pšenice. Bez našeg svakodnevnog hljeba, šta su sve riznice svijeta? Trebalo mi je godinu dana putovanja po cijelom svijetu da shvatim da na svijetu nema ništa tako dragocjeno kao pšenica. Nebo se oboji zlatnom bojom prije nego što od nje napravimo hljeb.“

„Baci pšenicu u luku. Baci je u luku. Svako zrno toga“, povika Gospa.

„Šta?“, upita kapetan, blijed u licu.

„Baci pšenicu u vodu i gubi mi se s očiju. Izgubio si posao. Ne želim da te ikada više vidim.“

Gospa je čula mumljanje gomile iza sebe.

„Moja Gospo“, reče stari kapetan, „molim vas, razmislite. U vašim brodovima ima dovoljno pšenice da nahranite cijeli grad. Dajte siromasima. Možda ćete i vi biti u nevolji jednog dana.“

„Ja?!“, povika Gospa. „Ja?!“ U nevolji?! Ja?!“

Kapetan se odmaknu i mornari počеше da sipaju pšenicu u more.

Mršavi, siromašni starac sijede kose prišao je tada Gospi od Stavorena i glasno rekao:

„Budite oprezni, Gospo. Niko nema pravo da uništi darove zemlje bez kazne. Pazite, moja Gospo. Razmislite o onome što ste rekli. Previše je siromašnih ljudi koji nemaju šta da jedu. I sami biste jednog dana mogli da postanete siromašni.“

Gospa od Stavorena se glasno nasmijala, skinula prsten sa rubinom sa prsta i rekla:

„Ovaj prsten će mi se vratiti prije nego što ikada budem u nevolji. A kako mi more nikada neće vratiti prsten, nikad neću ni biti siromašna.“ Bacila je potom prsten daleko u more.

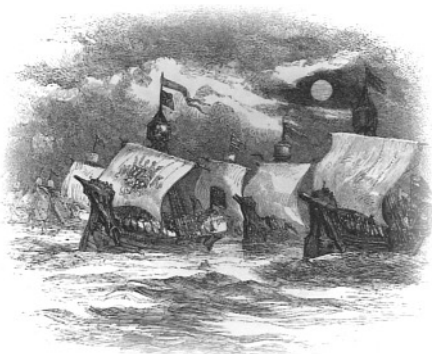
„Bacite svu pšenicu“, povika mornari-
ma i napusti luku na nabusit i arogan-
tan način.

Nekoliko dana kasnije Gospa od Stavo-
rena održala je veliku gozbu za naj-
bogatije stanovnike Stavorena. Njena
je kuća bila puna bogatih gostiju, odje-
venih u svilu, ukrašenih zlatom i dra-
gim kamenjem. Razgovarali su, smijali

se, jeli, pili i plesali. Nakon nekog vremena, sluga je na sto donio veliku
ukusnu ribu. Riba je bila postavljena ispred Gospe i gosti su se okupili
oko nje. Kada je počela da reže ribu nožem, primjetila je da nešto sija
unutar nje. Ugledala je prsten sa
rubinom koji je bacila u more prije
nekoliko dana. Gospa i njeni
gosti zurili su u ribu u tišini.

More je vratilo prsten!

Sljedećeg dana, Gospa od Stavo-
rena čula je vijest da su joj bro-
dovi nastradali u oluji. To je bio
samo početak nesreća koje su uslijedile, jedna za drugom. U roku od
jedne godine, Gospa od Stavorena postala je prosjakinja.

Stavoren je, takođe, nazadovao. Odbačena pšenica ukorijenila se i hva-
tala je pijesak, uzrokujući da se ispod vode na ušću luke pojavi pješčana
traka. Brodovi više nisu mogli da pristanu u luku i ona je propala. Mnogi
trgovci iz Stavorena su izgubili sve što su imali.

Danas je Stavoren gradić. U moru ispred grada, u blizini obale, je i dalje pješčana traka. Do danas je zovu „Gospin pijesak“ – podsjetnik na to kako je Gospa od Stavorena oskrnavila najdragocjeniju stvar na svijetu.

Oni koji ne poštuju hljeb biće kažnjeni

Ova narodna priča o bogatoj i bahatoj ženi iz grada Stavorena donosi upozorenje i poruku o tome šta se događa kada vam nedostaje poštovanje prema hljebu, najdragocjenijoj stvari na svijetu.

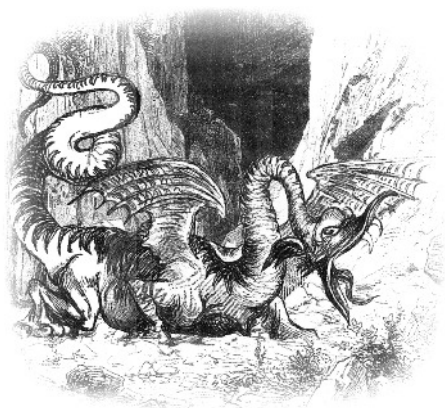

Zmaj od Krakova

Nekada davno na obali rijeke Visle nalazilo se jedno malo naselje drvenih koliba. Tu su živjeli mirni ljudi koji su orali svoja polja.

U blizini sela nalazilo se brdo Vavel. Unutar ovog brda bila je duboka pećina. Njen ulaz je bio obrastao travom, grmljem i korovom. Niko se nije usuđivao da uđe u pećinu. Stari seljani su čuli od svojih očeva priču o zmaju koji tamo spava. Zato se nisu usudili da ga probude. Mladi iz sela nisu vjerovali u zmajeve i priče njihovih starih, pa je grupa mladića odlučila da uđe u pećinu i stane na kraj ovakvim budalastim pričama. Mislili su da su zmajevi samo najobičnije izmišljotine. Dječaci su uzeli nekoliko baklji i ušli u pećinu. Polako su koračali u dubinu dok nisu pronašli tamnu masu koja im je prepriječila put. Odjednom su začuli zvuk teškog disanja. Dječaci su počeli da bježe,

ali zmaj se probudi i poče da urla. Bljuvao je vatru. Dječaci su stigli do ulaza u pećinu i sjurili se niz brdo. Kad su bili dovoljno daleko, osvrnuli su se i ugledali zmaja na ulazu pećine. Bio je ljut što su ga probudili. Od tog dana ljudi u selu ispod brda Vavel nisu imali mira. Svakog dana bi se u selu pojavio zmaj kako bi sebi pribavio hranu. Mještani su pokušali da ga ubiju, ali nisu uspjeli. Mnogi heroji koji su to pokušali, izgubili su život.

U selu je živio mudri čovjek po imenu Krak. Bio je obućar. Jednoga dana zamiješao je gustu žutu pastu od sumpora i razmazao je po jednoj ovcu. Zatim je poveo do mjesta gdje je zmaj mogao da je vidi. Zmaj izašao iz svoje pećine, ugledao ovcu, zaurlao, pojurio niz brdo i proždrao je. Nakon obroka, zmaj je osjetio strašnu žeđ pa je pojurio ka rijeci Visli i počeo da pije vodu. Pio je i pio i nije mogao da se zaustavi. Zmaj je polako počeo da otiče, ali nije prestajao da pije. Odjednom, dogodila se strašna eksplozija i zmaja više nije bilo. Ljudi su bili presrećni i veoma zahvalni Kraku. Postao je vladar sela, koje je opet bilo slobodno i srećno. Nakon toga su izgradili utvrđenje na brdu Vavel, iznad ulaza u zmajevu pećinu. Zemlja je napredovala pod vladavinom Kraka i oko brda je nikao grad,

koji je u njegovu čast dobio ime Krakov.

Kada je Krak umro, priredili su mu veličanstvenu sahranu i podigli su mu nadgrobnu humku. Zemlju su donijeli vlastitim rukama. Čuvana je kroz vjekove kao spomen na osobu koja je ubila zmaja iz Krakova. Humka se može vidjeti i dan danas.

Slava predaka je svjetlo za sljedbenike

Ljudi koji su branili svoje nacije postali su narodni heroji. U narodnim su pričama bili nagrađivani slavom koja često ima vječnu vrijednost. Krakuš je dobio vječni spomenik u imenu grada Krakova.

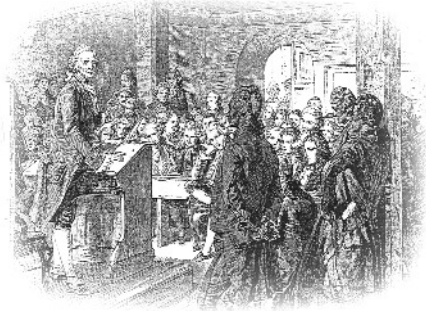

Pijetao iz Barselosa

Bogati plemić u gradu Barselosu pozvao je mnogo gostiju na gozbu. Ukusna hrana bila je poslužena u srebrnim tanjirima i šoljicama, ali su nakon gozbe nedostajali dragocjeni srebrni tanjiri. Ko li ih je ukrao?

Čitav grad je bio uzbuđen i svi su pokušali da pronađu lopova. Sumnjali su u nepoznatog španskog hodočasnika, ali je čovjek insistirao na tome da je nevin. U vrijeme gozbe je prolazio kroz Barselos, na putu za Santjago de Kompostelu.

Međutim, zbog okolnosti koje su upućivale na njegovu krivicu, priveden je sudiji i osuđen na smrt vješanjem. Španac je rekao da je nevin, ali nije mogao to da dokaže. Uhapšen je, ali se i dalje branio. Ponovo je doveden pred sudiju. Upravo u to vrijeme sudija je ručao sa svojim prijateljima. Na stolu je bio i pečeni pijetao.

Španac opet ponovi da nije kriv, ali sudija reče: „Ne mogu ništa da učinim“, i nastavi s jelom.

U toj beznadežnoj situaciji, Španac se obrati svecima svoje vjere i povika:

„Ako nisam kriv, neka pijetao u tanjiru ovog čovjeka zakukuriče!“.

Prstom pokaza na pečenog pijetla na stolu. Sudija i njegovi prijatelji za stolom glasno se nasmijaše. Njihova gozba se nastavi i zatvorenika vratiše u zatvor.

Međutim, sudija odluči da pijetao ne smije da se dira. Špančeve riječi su ga pogodile.

U vrijeme kada je Španac trebalo da bude obješen, sudija je bio u kući. Iznenada, na čuđenje svih, pečeni pijetao poče da kukuriče! Sudija i njegovi prijatelji požuriše da spriječe vješanje. Stigli su u pravo vrijeme. Čovjek je ponovo bio slobodan i napusti grad Barselos.

Govori se da se mnogo godina kasnije taj čovjek vratio u Barselos i da je podigao mali spomenik kako bi se zahvalio svecima na pomoći. Spomenik se i danas može vidjeti.

Da bi donio ispravnu odluku, sudija mora da čuje obje strane

Nedužno osuđeni ljudi su tragično poglavlje pravde u svim zemljama svijeta. Sadržaj narodnih priča, takođe, bavi se ovim aspektom života. Poznata portugalska narodna priča o barseloškom pijetlu govori o tome kako čudo donosi pravdu. Hodočasnik Svetog Jakova u Santjago de Komposteli osuđen je na smrt, ali mu je svetac pomogao da dokaže nevinost.

Zašto rode nemaju rep

Junak po imenu Florije jednom je pomogao kralju roda. Iz zahvalnosti kralj roda mu dade pero koje je Florije mogao da upotrijebi i da ga dozeve u pomoć ako ikad naiđe na bilo kakvu opasnost.

I jednoga dana junak se nađe u opasnosti. Sjeti se poklona. Uze pero u ruke i mahnu njime. Isti tren kralj roda se pojavi pred Florijem i upita ga: „Šta mogu učiniti za tebe?“.

„Kralj mi je naredio da mu donesem vodu života i vodu smrti“, odgovori Florije.

„Ako je to moguće, ja ću to sigurno učiniti za tebe“, obeća kralj roda.

Vraćajući se u svoju palatu, kralj roda okupi sve rode i upita ih da li su vidjele ili čule za planinu na kojoj se nalaze izvori vode života i vode smrti.

Sve su se rode pogledale među sobom, ali nijedna od njih nikada nije ni vidjela, ni čula o vodi života i vodi smrti.

Napokon jedna roda, hroma na jednoj nozi, i slijepa na jedno oko, zakorači naprijed i reče:

„Vaše veličanstvo, bila sam tamo, to je mjesto gdje se planine sudaraju jedna o drugu, a dokaz

za to su moje slijepo oko i moja kriva noga“.

Kralj roda se obrati mladim i jakim rodama i upita:

„Ima li nekoga među vama ko bi rizikovao i otišao u te planine da donese vodu?“.

Sve su rode zanijemjele. Konačno je hroma roda rekla kralju:

„Zbog vas, moj gospodaru kralju, ponovo ću dovesti svoj život u opasnost i otići“.

Kralj je pogleda i upita:

„Da li zaista vjeruješ da ćeš tako osakaćena i slomljena moći da izvršiš moju zapovijed?“.

„Svakako ću da pokušam“, odgovori osakaćena roda i dodade: „Morate vezati meso za moja krila da bude hrana i vezati dvije boce na moje noge za vodu“.

Kralj je bio vrlo zadovoljan i učini kako je roda tražila.

„Srećno!“, poželi kralj rodi koja se dizala u nebo i odletjela.

Nakon dužeg vremena, roda u daljini ugleda ogromne planine koje su tresle zemlju svaki put kad bi se sudarile jedna o drugu.

Kad su se planine malo razmakle, prije nego što bi ponovo udarile jedna o drugu, roda je spremno zaronila u dubinu i našla vodu. Ali, iznenada, priđe joj lastavica iz srca planine i reče:

„Ne idi ni korak dalje. Ja sam duh čuvara ovih planina, postavljen da spasi svako živo biće koje ima nesreću da im se približi“.

„Šta treba da uradim da budem sigurna?“, upita roda.

„Moraš da pričekaš do podneva kad se planine odmaraju pola sata. Tada moraš da se podigneš što je više moguće u visine i spustiš se ravno u dno

planina. Zatim umoči svoje boce u izvore i pričekaj da se napune. Zatim brzo uzleti, ali ne diraj planinske zidove.“

Roda učini onako kako lastavica kaza. Napuni boce vodom, ali u momentu kada je skoro stigla na vrh planine, dodirnu kamenčić. U tom se trenutku dvije planine bijesno zatvoriše. Međutim, samo su je uhvatile za rep. Rodi je bila potrebna sva snaga koju ima da se oslobodi.

Stigla je do palate kralja roda. Sve su se rode okupile čekajući da vide šta se dogodilo s hromom i slijepom rodom. Kada su je vidjele kako se vraća, primijetile su da je izgubila rep i počele su da se smiju.

Međutim, kralj je bio prezadovoljan podvizima svog vjernog glasnika. Ljutito se okrenu prema drugim rodama i reče: „Zašto joj se rugate? Samo se okrenite i pogledajte gdje su vam repovi. Niste ih izgubili na častan način kao što je svoj rep izgubio ovaj moj vjerni glasnik“.

Rode se okrenuše – svaka od njih izgubila je rep. I zbog toga su one do dana današnjeg bez repa.

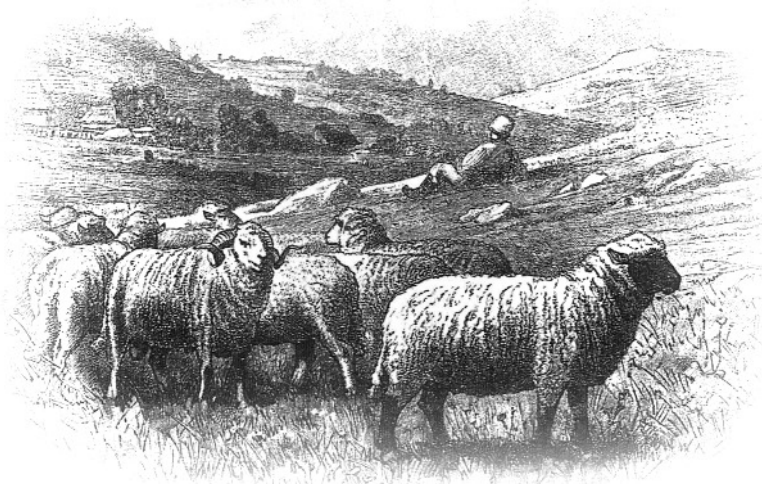

Kako sijete, tako ćete i žnjeti

Rumunsko narodno objašnjenje zašto roda ima kratak rep upućuje na moralni kodeks – poštuju stare ljude. Ako ih ne poštuju, bićete kažnjeni. Dobro se dobrim vraća, a zlo zlim. Junak Florije pomogao je kralju roda, a kralj je uzvratio Floriju dobrotom. Međutim, budući da su se mlade rode rugale staroj rodi, ostale su bez repa.

Sjeme paprati

Pastir po imenu Kubo izgubio je jednu od svojih ovaca uoči Ivanjske noći. Svuda ju je tražio. Smrkavalo se, padala je kiša i duvao je vjetar, a on je zbunjeno gledao kuda je otišla njegova ovca.

Iznenada, ugleda nešto blistavo ispred sebe. Bilo je sjajno poput munje. Kubo se zaustavi i zagleda se u hrpu zlata i srebra. Ostade kao ukopan u mjestu prije nego što pojuri nizbrdo ka kućici da pozove svoje prijatelje pastire:

„Dječaci, dječaci“, povika, „više se ne bojte siromaštva. Našao sam toliko zlata da ga za sedam dana nećemo moći donijeti ovdje. Uzmite posude i pratite me“.

Pastiri su isprva sumnjali u njegove riječi, ali na kraju uzeše svoje posude i potrčашe prema začaranom mjestu u šumi.

„Usporite“, viknu stari Kubo. „Čekajte malo, moram da promijenim kloppe. Ove su mokre i klizave.“

Pastiri su nestrpljivo čekali da starac sazuje drvene cipele, a onda potrčашe. Kubo potrča ispred njih, a prijatelji su ga pratili. Bez daha su stigli do mjesta na kojem je Kubo vidio čudo. Ništa nisu našli. Niti jednu stvar.

Kubo je hodao gore-dolje gledajući udesno i ulijevo. On je veoma dobro poznao put i tačno je znao gdje je vidio blago. Ali, tamo nije bilo ni traga od zlata. Pastiri se pogledaše. Veoma dobro su poznavali Kuba i znali su da on nije lažljivac.

Vidjeli su njegovo razočarenje tako da ga nisu krivili. Bez riječi su se vratili u svoju kućicu.

Kubo nije mogao da spava. Nije mogao da shvati šta se dogodilo. Gdje je nestalo blago?

Ujutro odluči da se vrati na mjesto na kojem je vidio blago. Htio je ponovo da provjeri. Obuo je kloppe koje je prethodnu noć stavio na peć. Šta je to bilo u klompama?! Sjeme paprati!

Sad je shvatio. Sinoć je bila Ivanjska noć! Bila je ponoć kada je tražio izgubljene ovce. U ponoć se sjeme paprati nekako našlo u njegovim klompama.

„Kakva sam budala! Zašto sinoć nisam imao ove kloppe na nogama?“
Bilo je prekasno! Sjeme paprati je bilo suvo i izgubila se njegova misteriozna moć.

Nije zlato sve što sija

Misterije zagonetne Ivanjske noći dio su drevne baštine čitave Evrope. Evropske nacije znaju iz svojih narodnih predanja da je u Ivanjskoj noći moguće pronaći blago, razumjeti šta životinje govore, gledati u budućnost, postati nevidljiv... U prošlosti bi se mnoge čudne stvari događale u noći kada je moćno Sunčevo božanstvo bilo najjače. S vremena na vrijeme zasija čak i blago, ali, nije zlato sve što sija!

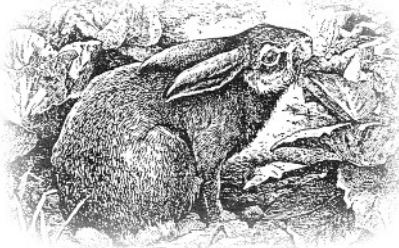

Princeza i bijeli zec

Trgovac je šetao ulicama kraljevskog grada. Imao je korpu punu sadnica. „Kupite ove sadnice cvijeća njege!“, povika. „Kupite cvijeće njege!“ Ljudi su mu se smijali. Ko kupuje cvijeće za njegu? Trgovac nastavi da nudi svoje sadnice i naposljetku stiže do kraljevskog dvora. Princeza je stajala na prozoru dok je on prolazio. Kupila je sadnice i dvorski baštovan ih posadi. Prekrasno cvijeće uskoro procvjeta i princeza je uživala u šetnjama kroz svoju baštu.

Jednoga dana dogodilo se nešto čudno. Dok se princeza divila cvijeću, pronašla je divnog bijelog zeca u cvjetnoj gredici. Priđe joj i skoči u ruke. Bila je presrećna i šetala je sa zecom po bašti. Ali čim bi htjela da uđe u dvorac, zec bi pobjegao.

Sjutradan se priča ponovi. Zec se još jednom sakri između cvijeća, dopusti princezi da ga uhvati, prošetala sa njom po bašti i potom uredno pobježe kad je htjela da uđe u dvorac.

Trećeg dana zec se nije pojavio. Princeza i njeni prijatelji uzalud su ga tražili. Te noći princeza nije mogla ni oka da sklopi – toliko je brinula za zeca. Dani su prolazili, a princeza ga je čekala. Ali zec nije došao. Princeza je bila

toliko nesrećna da se razboljela. Doktori su se okupili oko njene postelje pokušavajući da je izliječe, ali niko nije mogao da joj pomogne.

U to vrijeme dvije siromašne starice su živjele u toj zemlji. Kad je stigla vijest o čudnoj bolesti princeze, jedna od njih odluči da ode u kraljevski dvor i da pokuša da usreći princezu pripovijedajući joj lijepe priče. Starica napusti svoj dom i krenu na put.

Bio je to dug i naporan put za siromašnu staricu. Često je morala da odmara. Kada se jako umorila, sjede na kamen u hladovini ispod velikog drveta. Iznenada, zemlja se otvori pod njenim nogama i pred njom se pojavio magarac s korpom na leđima. Kad starica dodirnu košaru istog trenutka se i ona i magare počese brzo spuštati ka dnu. Nakon nekoliko trenutaka tame nađoše se na velikoj sunčanoj livadi. U blizini je bio prekrasan dvorac. Starica uđe u zamak. Nikoga nije bilo, ali izgledalo je kao da će biti velika gozba. Stolovi su bili puni ukusne hrane. Starica sjede za jedan od stolova i poče da jede. Potom uđe u najbližu sobu gdje je dočeka meki krevet.

Kada se sljedećeg jutra probudi, zapanji se vidjevši ljupkog bijelog zeca kako skače po bašti. Potom uđe u unutrašnje dvorište i skoči u veliku posudu punu vode. Upravo tada zgodni mladi princ, odjeven u bijelu odjeću, izađe iz vode. Priđe ogledalu i zapjeva:

„Ogledalo, ogledalo, čudesno ogledalo, pokaži mi prelijepu djevojku koja tuguje za bijelim zecom“.

Nakon nekog vremena zgodni princ se vrati u posudu, zakorači u nju i ponovo iskočio kao bijeli zec. Otrča iz dvorca. Starica je zurila u njega dok je trčao preko livade. U međuvremenu magarac ju je čekao. Ona dotaknu košaru na magarčevim leđima i odmah se vrati na kamen ispod velikog drveta, do mjesta sa kojeg ju je magarac dan ranije odveo u zemlju čuda.

Starica nastavi put prema kraljevskom dvoru. Stiže do kapije i reče stražaru da je došla da pripovijeda princezi. Čuvar je odvede do princeze. Starica sjede na njen krevet i poče da priča šta joj se dogodilo na putu do dvorca. Kad je starica spomenula bijelog zeca princeza skoči u krevetu i uzviknu: „Bijeli zec, bijeli zec, molim vas, recite mi sve o bijelom zecu, molim vas, brzo mi recite“.

Starica reče princezi kako je bijeli zec uskočio u posudu s vodom i izašao kao zgodni princ.

„Otići ću tamo s tobom, otići ću tamo s tobom“, uzdahnu princeza prije nego što skoči iz kreveta. Zdravlje joj se potpuno vratilo.

Već sljedećeg dana starica odvede princezu i jednog od njenih prijatelja do kamena ispod velikog stabla. Nedugo zatim pojavi se magarac. Opet je imao košaru na leđima. Starica, princeza i njen prijatelj dotakoše magarca i brzo se nađoše na sunčanoj livadi ispred čudesnog dvorca. Baš

kao i prije, u dvorcu nije bilo nikoga. Lutali su kroz sve prostorije. Mladić je ležao na krevetu u posljednjoj sobi u koju su ušli. Bio je nepomičan i vrlo blijed, ali kada je princeza na njegov krevet stavila cvijet koji je donijela sa sobom, on se iznenada pomjeri. To je bio niko drugi do zec-princ.

„Hvala vam“, reče, „vaš cvijet i vaše ljubazno i dobro srce oslobodili su me čarolije. Moj dvorac i moja zemlja su sada spašeni.“

Princ i princeza su bili srećni. Šetali su dvorcem koji je bio pun sluga koji su užurbano radili.

„Šta se događa u dvorcu?“ – upita princeza. „Zašto svi ti ljudi imaju tako puno posla?“

„Obavljaju pripreme za naše vjenčanje“, odgovori princ.

Lijepa princeza bila je jako srećna što je kupila cvijeće njege. Živjela je srećno do kraja života s princem u njegovom dvorcu, a dobra starica je ostala kod njih. Bili su joj zahvalni jer im je njena dobrota donijela toliko sreće.

Dobro sjeme donosi dobar rod

Dobrota se nagrađuje dobrotom – ova narodna mudrost se ne potvrđuje uvijek u stvarnom životu, ali naše vjerovanje u dobro mora uvijek da bude jače od loših iskustava kroz koje prolazimo. Svaka bajka ima vrlo jaku edukativnu komponentu. Princeza u ovoj španskoj narodnoj bajci voli cvijeće i životinje. Starica kreće na dugo i mučno putovanje kako bi pomogla tužnoj princezi. Njihova dobra srca pokorila su zlu čaroliju, koja je pretvorila princa u zeca.

Kralj i mlinarev sluga

Nekada davno živio je veoma bogati mlinar. Novac ga je učinio ponosnim i bahatim. Na petnaestak kilometara unaokolo niste mogli da pronađete tako bahatog čovjeka. Toliko je bio bahat da je s prednje strane svoje kuće zakačio sljedeće obavještenje:

„Ja sam Bengt, mlinar, i nemam briga“.

Jednoga dana kralj je slučajno prolazio tuda. Pročita natpis i povika:

„Izadi, mlinaru Bengt!“.

Bahati mlinar pomisli da je to jedan od seljaka koji ga poziva da mu samelje pšenicu i reče:

„Ko se usuđuje da me uznemirava kada pokušavam da zaspim?“

Kralj se naljuti i reče mlinaru da sada stvarno ima o čemu da brine. Sjutradan je mlinar trebao da dođe u dvorac i da odgovori na tri pitanja. Ako ih pogrešno protumači, biće u nevolji.

Mlinar se zabrinu. Znao je da nije pametan. Koračao je po svojoj sobi stenjući, ne znajući šta da uradi. Sluga, zvani Pele, radio je u mlinu. Pošto je malo govorio mnogi su mislili da je malouman. No, nisu mogli više da pogriješe nego u vezi sa njim, jer je bio vrlo inteligentan. Bio je u mlinu kada Bengt uđe.

„O, kako sam ja nesrećan čovjek. Šta da radim?“

„Šta nije u redu?“, upita Pele. I tako mu mlinar ispriča.

„Ako želite, mogu ja da pođem umjesto vas u sud. Kralj nije vidio nijednog od nas, pa bi me mogao lako zamijeniti za vas.“

Mlinar je osjećao kao da mu je pao veliki teret s leđa i obeća svom slugi veliku svotu novca ako tačno odgovori na kraljeva pitanja.

Sjutradan je Pele zatekao kralja kako sjedi na svom tronu. Vidjevši da je Pele mlinar, pomislio je da je upoznao Bengta. Da ga osramoti, naredi jednom od svojih učenih ljudi da razgovara s njim na latinskom. Uprkos tome što, naravno, nije razumio ni riječ, Pele je ipak odgovorio:

„Mlin – hm, pšenica – hm, zemlja – hm, brašno – hm“. I poput učenog čovjeka prije njega, duboko se poklonio kralju.

Kralju se svidje njegov odgovor.

„Dobro, ali još uvijek moraš da odgovoriš na moja tri pitanja. Prvo – koliko ima zvijezda na nebu?“

„Sedam miliona, tri stotine hiljada, petsto tri. Ako mi ne vjerujete, zamolite jednog od vaših učenjaka da ih izbroji“, uzvratil sluga.

„Nije toliko glup kao što sam mislio“, reče kralj sam sebi.

„Koja žena u kraljevstvu ima najviše djece?“, potom upita mlinara.

Pele odgovorio: „Kraljica. Ona je majka svih koji žive u zemlji“. Svi prisutni su smatrali da je to dobar odgovor.

Tada kralj reče: „Treće pitanje. Odgovori tačno ili ćeš biti u velikoj nevolji; o čemu sada razmišljam?“

„Mislite da sam Bengt, ali griješite, jer ja sam njegov sluga Pele!“

Svi u dvorani su prasnuli u smijeh. Kada kralj prestade da se smije, reče:

„Zbog toga što si nas tako zabavio, odobriću ti jedan zahtjev“.

„Budući da moj gospodar ne poznaje posao u sudu, molim vas da prihvatite to da nije bio dužan da dođe ovamo.“

Ponizna želja sluge toliko je prijala kralju da mu je dao i ćup zlata. Pele je postao bogat čovjek, oženio je kćerku mlinara Bengta i živjeli su srećno do kraja života.

Niko nije tako prazan kao onaj koji je pun sebe

Uobičajene teme u evropskim narodnim pričama i bajkama uključuju i bahatost i taštinu. Junaci ovih priča su jednostavni, obični ljudi. U ovoj švedskoj narodnoj priči, mlinarev šegrt bio je pametniji od svog bogatog gospodara, koji je bio bahat i pun sebe.

Djelovi zajedničkih evropskih korijena predstavljaju prvi pokušaj da se skupi zbirka narodnih priča Zemalja članica EU. To su niti iz starih korijena zajedničke prošlosti našeg kontinenta, koji je nekada bio naseljen divovima, zmajevima, vilama, patuljcima, vodenim ljudima i drugim bićima iz daleke prošlosti. Narodno sjećanje je takođe bilježilo istorijske događaje iz evropske prošlosti koji je prožeto narodnim bojama i koje je težilo na narodnim vagama dobra i zla. Cilj ove knjige je da pomogne evropskim narodima da se međusobno upoznaju, da bi bili svjesni svojih razlika i istovremeno svog osjećaja pripadnosti zajedničkim vrijednostima i zajedničkom evropskom nasljeđu. Razumijevanje i poštovanje jedni drugih je jedini način za postizanje ovog svijetlog cilja. Neka ova knjiga predstavlja korak naprijed na ovom putu.

Evropska unija u Crnoj Gori